Զ. ՏԱՐԻ 1649 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀՈՒՅՍԻՍ 6 ՀՐՈՏԻՑ 4381 — Հ. Տ. 12 ՅՈՒԼԻՍ 1889 — Ն. Տ. 24 ՅՈՒԼԻՍ 1889 — ՀԻՃՐ. 26 ԶԻԼԳԱՏԷ 1306 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وه

غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱՖԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահեկան արժէք	160
» » Վեցամեայ »	80
» » Եռամսեայ »	40
Գաւառաց » Տարեկան »	200
» » Վեցամսեայ »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն չեն չարուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 11 ՅՈՒԼԻՍ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՊՈՒԼԱՆԺԷԻ ՈՒԺԻՐՆԵՐԸ

ԱՄԲԱՍՏԱՆԱԳԻՐ Պ. ՏԸ ՊՕՌՓԷՕ

Ընդհանուր դատախազ Պ. տը Պօռփէօ, Պուլանժէ զօրավարին դէմ ուղղեալ իւր ամբաստանագրով, զոր մասայց Գերագոյն Ատենին, 1882 տարիէն սկսեալ կը պատմէ զօրավարին փառամոլ դիտումներն, երբ պատերազմական պաշտօնատան մէջ իւր կացորդաց ճիւրին տնօրէն անուանեցաւ։ Ժողովրդականութիւն շահելու համար, զօրավարն իւր կենսագրութիւններն հրատարակել տուաւ, հանդերձ իւր պատկերաւ՝ ձիու վրայ, ձեռքի տակէ հետամուտ լինելով բանակին մէջ ցրուել զանոնք։ Իւր խորհուրդներն յառաջ տարաւ 1885ին ի Թունուզ հրամատարի պաշտօն վարած ժամանակ, երբ իբրեւ գաղտնի գործակալ իրեն ծառայեցուց իւր մէկ նախկին հոմանուհին, որ վեց ամիս ի Փարիզ բանտարկեալ մնացած էր խաբեբայութեան յանցանօք, և խմբագիր մը որ նոյն յանցանօք երկոյս դատապարտուած էր։ Ասոնց միջոցաւ Պուլանժէ գաղտնի տեղեկութիւն կը ժողվէր, և Փարիզի լրագրաց մէջ քննադատութիւններ հրատարակել կուտար Թունուզի ֆրանսական գործակալին դէմ։

Պուլանժէ դրամի պէտք ունէր, և կարգադրութիւն ըրաւ 210,000 ֆր.ի կաշառք մ'ընդունելու, որուն կէսն իրեն և կէսն իւր միջնորդին համար, եթէ յայողէր բանակին հաշուոյն ընդունել տալ տեսակ մը սուրճ. պիտի ընդունէր նաև 20 ական սանթիմի կաշառք մը՝ պայմանագրի մը յանձնելիք զինուորական ուսմունքներու մէջ մի զոյգին համար։ 1886ին պատերազմական նախարար լինելով, Պուլանժէ մեծագոյն ազդեցութեամբ յառաջ տարաւ իւր ծաւալում, և հրատարակել տուաւ 44 տեսակ իւր պատկերներն, ստայօդ արձանագրութեամբք ու բացատրութեամբք, որոց միոյն ներքեւ գրուած էր Պուլանժէ՝ Պոլոնիա։ (ինչպէս Քրոմուէլ եղած էր Պաշտպան Անգլիոյ)։ Փարիզի տպարանք չբաւելով, այս պատկերաց մի մասը Գերմանիոյ մէջ տպուեցաւ։ 17 ամսոյ մէջ Պուլանժէ 242,000 ֆր.ի վճարեց պատերազմական պաշտօնատան գանձէն ի նպաստ լրագրաց։ Իբրեւ գործակալ իրեն ծառայեցուց երկու ոճրագործներ։ Իւր հոմանուհւոյն ձեռամբ գիշերային գումարումներ ընել տուաւ, և իւր անձնական գործունութեան յատկացուց պատերազմական պաշտօնատան պահեստի դրամէն 279 հազար ֆր., որ ազգային պաշտպանութեան նուիրական գործոյն աւելի յատկացեալ էր։ Այս գումարէն 140 հազար ֆր. փոխ տուաւ զինուորական ակմբին, զոր կը յուսար իւր բարձրացման գործիք ընել, և հրաժարած օրն իսկ 30,000 ֆր. իւրացուց, և մնացեալը վանեց ի Պասբանկին և ազգային պաշտպանութեան։

Իւր պատերազմական նախարարութեան միջոցին, մինչ ամենէն կարեւոր և փափուկ գործերն ու պէտքերն երբեմն վրայ կը թողուր, Պուլանժէ 60,000 ֆր. կը վճարէր իւր հանգուցեալ հօր պարտքերը վճարելու, 10,000 ֆր.ի արժեւորուղիներ կը գնէր, յաղթութեան մը համար 6,000 ֆր. կուտար բարեկամի մը, պատերազմական պաշտօնատան մէջ իւր արբանեակներուն մեծամեծ նուէրներ կ'ընէր, և ի Փարիզ իւր բնակութեան համար երկու տուներ կը կահաւորէր, միայն կապերտներու համար 12,000 ֆր. վճարելով։ Պ. տը Պօռփէօ կ'ըսէ թէ զօրավարին այս գողութիւնները կը յիշէ լոկ ի տեղեկութիւն, անոր բարոյականութեան վրայ դաղափար մը տալու համար. զի սուրճի և ուսնոցներու գործերուն նման, այս դրամական նենգութիւնք ուրիշ դատարանի մը առջեւ պիտի դատուին։ Գալով լրագրաց տրուած 242,000 ֆրանքին, այս դումար ո՛չ թէ զինուորական խնդիրներ բացատրելու գործածուած էր, այլ ինքզինք փառաւորելու։ Նախարարութենէն հրաժարելէ չորս ամիս առաջ պաշտօնական գաղտնի վարկի դումարին գործածման եղանակը թղթի մը վրայ բացատրեց շատ անձիւզ կերպիւ, և փորձեց ընկալագիր մ'ընդունիլ. բայց կ'երեւի թէ այս ձեռնարկը վտանգաւոր համարելով, ետ կեցաւ։

Պ. տը Պօռփէօ կը բացատրէ դաւադրութիւնն և զօրավարին համախոհները։ Պ. Տիլլն և Պ. Ռոշֆոռ (Լոնդրէնչիանի անուշնն) են իւր դիմաւոր աջակիցք։ Պ. Տիլլն ինքզինք «Կոմն» յորջորջեց 1868, և անդլիացի ձիավաճառներու հետ կարգադրութեանց մէջ 1878 ին այս տիտղոսը գործածեց. տարի մը բանակի մէջ ծառայութենէն դադարման դատապարտեցաւ, և ասոր վրայ բոլորովին հրաժարելով զինուորականութենէ, հարուստ կին մը առաւ։ Պ. Ռոշֆոռ 100,000 ֆր. ընդունեց զօրավարէն, դաւադրութեան այժ տալու համար։ Ամբաստանագիրը կը պատմէ զօրավարին մտերմութիւնն հակահանրապետական անձնաւորութեանց հետ, իւր դաշնակցութիւն թեկնածու իշխաններու հետ, անիշխանականներու հետ իւր համաձայնութիւն, և պուլանժէական ամբոխի ցոյցերը։ Պուլանժէ կ'առարկէ որ եթէ իշխանութիւնը փոփոխել ուզէր՝ պատերազմական նախարար եղած ժամանակ կ'ընէր. բայց Պ. տը Պօռփէօ կը պատասխանէ թէ Պուլանժէ առ այս հարկաւոր նախապատրաստութիւնը չկրցաւ կատարել, այն է՝ Սօսիէ զօրավարը չկրցաւ հանել Փարիզի պահապան զօրաց ընդհանուր հրամատարի պաշտօնէն։ Ամբաստանագիրը մանրամասնօրէն կը պատմէ զօրավարին Ֆլէրմոն երթալը Լիոնի երկաթուղոյ կայարանէն, մինչ իւր դիտումն էր որ ժողովուրդն արդիւէր իւր Փարիզէ մեկնումն, և զինք առնուր յաղթական առաջնորդէր այլուր։ Բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց ամբոխն, և Պուլանժէ ակնկալած աջակցութիւնը չգտաւ։ 1887 յուլիս 14ին Պուլանժէ ի պատիւ իրեն ցոյց մ'ընել տուաւ Լոնշան Ազգային Տօնին օրը կազմակերպեալ զօրահանդէսին առթիւ. լուսոյ գիշերային յանգուգն խորհուրդ մ'ունեցաւ, որուն ելից սպասելու համար թողլով իւր պաշտօն ի Բէլֆոռն՝ գաղտագողի Փարիզ եկաւ։ Պ. տը Պօռփէօ կը յիշէ զօրավարին Բէլֆոռնէ զրկած ծածկագիր հեռագրերն, իւր կեղծ հասցէները, քանիցս առանց հրամանի ծպտեալ ի Փարիզ գալն, առ Նաիվոլէոն իշխան իւր կասկածելի այցելութիւնն, ինքզինք շատ մը տեղեր ընտրելի առաջարկելն տալն, երբ գործօն պաշտօն ունենալով բանակին մէջ՝ երեսփոխան չէր կրնար լինել, եւ ի վերջոյ բանակէն պաշտօնանկութիւնը։

Ամբաստանագիրը կը պատմէ Պ. Կրէվիի նախագահական պաշտօնէ ելնելուն առթիւ 1887ին ծագած տագնապն, և ասկէ օգուտ քաղելով Պուլանժէի գրգռած չվոթութիւններն, որովք կը յուսար դիկտատորութիւն ձեռք բերել, բայց զօրաց հաւատարմութեան չնորհիւ չյաջողեցաւ։

Պուլանժէ անձնապէս հարուստ չէ. հանդստեան փոքր թոշակ մ'ունի, և սակայն մեծամեծ գումարներ կը գրտնուին իւր տրամադրութեան ներքեւ։ Իւր նախարարութեան միջոցին, իւր պէտքերուն համար ամենափոքր գումարներն անգամ հանրային մնտուկէն առնելու հարկին մէջ կը գտնուէր։ Իսկ զինուորական պաշտօնէ արձակուելէն մի քանի շաբաթ ետքը, Պոնափարթեան անձնաւորութիւն մը կը պատմէր թէ Պուլանժէի մնտուկն, որ Տիլլոնի մնօրինութեան ներքեւ կը գտնուի, 900,000 ֆր. կը պարունակէ։ Այս յանկարծակի հարստութեան գաղտնիքը լիովին պարզել անկարելի եղած է։ Օտար երկրաց մէջ կը կարծուի թէ զօրավարը թեկնածու իշխանէ մը ստացած է կարեւոր գումար մը։ Ցայտնի է նաեւ որ ուեղտնաւորք և աշխարհիկ անձինք ոմանք դրամով օգնած են իրեն, և Ֆրանսայէն դուրս խմբակ մը կազմուած է անօրինութեամբ Տիլլոնի, Պուլանժէի փոխ տալու համար գումարներ, զոր ծանր տոկոսով պիտի հատուցէին երբ յիշխանութիւն անցնի։

Պուլանժէ անընդհատ ջանայ իրենց պարտաւորութեան ճամբէն չեղնցնել զինուորականներ և քաղաքային վարչութեան պաշտօնեայներ կաշառել՝ օժանդակներ ունենալու համար։ Իւր այս ձեռնարկութիւնք լիովին ապացուցուած են։ Օրինակ մը բաւ է. 1888 դեկտ. ամսուն, Պուլանժէի գործակալք երկու զինուորներ տարին սրճարան մը ուր հսկողութեան երկիւղ չի կար։ Խմցուցին անոնց, և հանեցին զանոնց, ըսելով. «Պուլանժէ փոփոխութիւն մը պիտի ընէ. դուք մեր վրայ կրակ չպիտի ընէք. մեք ձեր առջեւ պիտի գտնուինք. զմեզ պիտի ճանչէք»։ Զայս ըսելով կը խրմ ցնէին անոնց, և ոսկեդրամ մը կը սահեցնէին անոնց ձեռաց մէջ։

Մի քանի օր ետքը Պուլանժէ ինքն իսկ փորձեց կաշառել ապահովութեան պետն։ Այս հաստատեալ իրողութիւնք արդէն բաստմութիւն էին, երբ յանկարծ ամուսն բռնուած թուղթեր ամէն բան բացորոշապէս յիրեան ածեցին։ Այսօր անժխտելի է թէ շատ մը կառավարական պաշտօնատարներու կոչում ըրած է՝ ի մասնութիւն մղելով զիրենք։ Մեծագոյն մասը դէմ դրած է, բայց իրեն չափ անհաւատարիմ պաշտօնեայներ ալ գտած է։ Իւր առաջարկութենց հաւանողներուն գիրերը կը ներկայացուին դատարանին։ Այս նամակաց շատերուն վրայ կապոյտ մատիտով դրած է համակրանաց և չնորհակալութեանց խօսքեր, զոր քարտուղար մ'ընդօրինակելով կ'ուղղէր պետութեան անհաւատարիմ պաշտօնեայներու։ Պուլանժէ, խնամով պահած է ամենէն անարդ, ամենէն եղեռնական խօսքեր ու խոստումներ պարունակող գրերն անգամ։ Այս թուղթեր լի են տխուր ապացոյցներով բարոյական զգացման նուազացման, որոյ գլխաւոր գործիչն եղած է Պուլանժէ։ Դիտելի է մանաւանդ որ Պուլանժէ ո՛րչափ խնամք կը պահէր իրեն ուղղեալ ամն նամակներ որք կը սկսէին «Ընկե՛ր, Կա՛ռ լատիներէն խօսքով։ Սուրբեր իւր տրամադրութեան ներքեւ կը դրուէին։

Պուլանժէ բազմիցս խոստովանեցաւ թէ կառավարական փոփոխման մը խորհուրդը կը տածէ։ 1889 յունուար ամսուն պարծեցաւ թէ մայիս ամսուն ինք պիտի բանայ Արուեստահանդէսն իբրեւ Նախագահ Հանրապետութեան։ Երբ Լակէռ գաւառան մը նուիրեց իրեն, Պուլանժէ խոստացաւ աւելի մը կոթ ընել զայն, և այն աւելով մաքրել Հանրապետութիւնը։

Գլխաւոր դաւակիցք բռնի զօրութեան դիմելու խօսքեր կ'ընէին նոյն իսկ հրապարակային դումարմանց մէջ, և երբ արդարութիւնն ուզեց հաշիւ պահանջել երեք գլխաւոր դաւակից ներէն, ասոնք նոր խոստովանութիւն մ'ըրին իրենց յանցանաց՝ երկրէն փախչելով։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՀԱՆԴԱԿԻ

Պերլին, 19 յուլիս. — Վիլհէլմ Կայսր, որ Նորվեկեան ջուրց մէջ կը նաւարկէ, այս առաւօտ հասաւ հիւսիսային հրուանդանն Նորվեկիոյ։ Օդը գեղեցիկ էր, բայց ծովը յոյժ աղեղուտ։ Ռէսմիւռ ջերմաչափը զերոյէ վար 5 աստիճան կը ցուցնէր։ Նոյն օրն իսկ վերադարձի հրաման տրուեցաւ նաւերուն։

—Պերլին, 19. —Փեթերսպուրգի զինուորական ակադեմիային սերտ ուսանողք ոմանք արձակուրդի առթիւ Պերլիրատ հասան իրենց համազգեստներով։ Անմիջապէս հեռագրեցաւ ի Վիեննա և ի Սոֆիա թէ ռուս սպայնակէ բազկացեալ պատուիրակութիւն մը Պերլիրատ հասած է, և որ թիւր կարծիքէն երկիւղալի հետեւութիւնք հանուեցան։

—Ի Պերլիրատ գումարեալ պատերազմական խորհուրդ մը որոշեց Պանժի դրութեամբ թնդանօթաց վրայ նոր հրետանիներ (36 կամ 48 հատ թնդանօթ) աւելցնել սերպ բանակին հրետանեաց վրայ։

—Ցոյս չկայ ջուրի երեսն հանելու Մէսաժբրիի Անոպէ մեծ շոգենաւն, որուն իւր թանկագին բեռով Ատէնի ծովախորշին մէջ պատահած արկածը ծանուցինք անցեալները։

—Վիքթորիա թագուհին Երեսի. ժողովոյ նախագահին փափաք յայտնեց որ 1887 ին՝ իւր գահակալութեան յիսնամեկի տարին՝ խորհրդարանին անդամ դանուող ամէն երեսփոխանաց լուսանկարներն ու ձեռագիրներն հաւաքուին ու յանձնուին իրեն։

* *

Պերլին, 20. — Քիօլչ Զայտունգ կը ծանուցանէ թէ Վիլհէլմ Բ. կայսր իւր բնական մեծութեամբ կենդանագիրը զրկած է Զարին։

—Լոնդոն, 20.—Զանզիպարէ կը ծանուցուի թէ Իտալացիք յայտարարած են թէ կը հրաժարին Զանզիպարի եղերաց նաւային միջազգային պաշարումէն։

—Պերլին, 20.— Քաղաքային խորհրդոյ նստին մէջ կարդացուեցաւ Արքունեաց հրամատարին մի նամակ, յայտարարող թէ Ֆրանց Եոզէֆ Կայսր՝ ազգ պատճառաւ՝ չուզեր որ փոզցները զարդարուին և չքեղ ընդունելութիւն մը լինի իւր ի Պերլին այցելութեան առթիւ։

—Հռոմ, 21.— Թրիէսթէի ընդհանուր հիւպատոս Պ. Տուրանտօ, որոյ դէմ եղած դանգատք յայտնի են, Լիվրիուլի հիւպատոսութեան կոչուեցաւ, և Լիվրիուլի հիւպատոս Պ. Մալմուսի ալ ի Թրիէսթէ կոչուեցաւ։

—Փէշտ, 21.—Ներքին գործոց նախարար Պ. Բոնոթան որոշեց իւր յատուկ անօրինութեան ներքեւ հարիւր ոստիկան գործակալներու խումբ մը կազմել, ազգկալի ամէն ցոյց խափանելու համար։

—Զէրիպէ, 21. — Միլիձա իշխանուհւոյն խօսեցեալը՝ Նիքոլայեւիչ մեծ-դուքս երէկ մեկնեցաւ։ Մինչեւ Անթիվարի (Ադրիականու եղերքն) իրեն ընկերացան Նիքոլա իշխան, Բարաեորկուիչ իշխան, Զեռնակորայի վարչապետ Պ. Պոզօ Փեթրովիչ և ռուս դեսպանատան պաշտօնեայներ։ Հայկերոյթին, մեծ-դուքսը սերպերէն բաժակ առաջարկեց չեռնակորեան բանակին կենաց։ (Ամուսնութիւնն ի Փեթերսպուրգ տեղի պիտի ունենայ։)

— Լոնդոն, 19. — Բարձրահասակ, խարտեաշ զինուորականի ձեւով Անգլիացի մը ձերբակալեցաւ այս առաւօտ։ Խոստովանեցաւ թէ ի՛նք սպանած է ի Հուայթչափլ Այիս Մաքէնզի անուն կինն, հասարակ դանակով մը։ Կ'ըսէ թէ որոշ բնակարան չունի։ Իւր պատմութեան նայելով տակաւին նոր վերադարձեր է օտար երկրէ։ Իւր վրայ ո՛և է զէնք չգտնուեցաւ։ Այնչափ տարօրինակ են իւր վարմունք որ կը կասկածուի թէ խելքին տէրը չէ։

* *

Սոֆիայէ կը գրուի առ Մեծ. Օլէքսանդր թէ Կ. Պոլսոյ աւստրեան դեսպանատան զինուորական կցորդ Մանէկա գնդապետ, պուլկար զօրաց մարզանքը տեսնելէ յետոյ, ըսեր է. «Թէեւ ընտիր տարերէ կազմուած, պուլկար բանակն իւր ամբողջութեան մէջ շատ դէշ կազմակերպուած, դէշ կրթուած է։ Պատերազմի ժամանակ այս բանակին աշակցութիւնը մեծ արժէք չի կրնար ունենալ։»

—Նոյն թերթ Փոլէթիէ Բոլէֆանդէնշէն կ'առնու. Պուլկարիոյ սահմանաց վրայ Թրնի իշխանութիւնք իմացուցած լինելով ի Սոֆիա ներքին գործոց նախարարին թէ Սերպիոյ մէջ հրոսակներ կը կազմուին Պուլկարիա արշաւելու համար, պուլկար կառավարութիւնն անմիջապէս յանձնարարեց Թրնի կառավարչին հրաւէր կարդալ սահմանագիծի սերպ իշխանութեանց որ թող չտան այդ հրոսակներուն ի Պուլկարիա արշաւել։

* *

Վարչաւիոյ Բուրսէյէ լրագիրն յուլիս 18ին յօդուած մը հրատարակեց, որ մեծապէս ուշադրութիւն կը դրաւէ, Իթալիոփերմանական գինուորական պայմանագիրն անուամբ։

Կ'ըսէ թէ «Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ պատերազմ մը ծագելուն, Իտալիա պարտի գործակցիլ Գերմանիոյ, և որոշուած է որ Իտալեան բանակը Պրէնէրէ անցնի, դէպի Վոսժեան լեռները գիտելու համար։ Իտալեան և գերմանական միացեալ բանակները վճռական հարուածը պիտի տան Մէֆի շրջակայքն։

«Իտալեան բանակը պիտի կատարէ նոյն դերը զոր 1870ին Ֆրեսերիկ-Վիլհէլմ Իշխանին բանակը կատարեց։ Երկար ժամանակէ հետէ կարգադրուած են ամէն պարագայք այս պայմանագրութեան, որ ծանօթ է Աւստրիոյ, յառաջացնելու համար Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ շահերն։

«Աւստրիա յանձն առած է պատրաստ ունենալ փոխադրութեան միջոցներն՝ Իտալեան բանակը Պրէնէրի միւս կողմն անցուցնելու համար, և որչափ աւելի Իտալեան զօրքեր գործածուին Վոսժեան լերանց կողմը Ֆրանսայի դէմ, նոյնչափ գերմանական զօրքեր տրամադրելի պիտի մնան աւստրեան բանակին հետ դաշնակցութեամբ Ռուսիոյ դէմ գործելու համար, ըստ աւստրուգերմանական պայմանագրութեան։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիֆլիսի լրագրոյ մէջ կը կարդանք.

Ներքին գործերի մինիստրութիւնը նահանգներուն վարչութիւններին պատուիրագրել է անցեալ լսնել հացահատիկներուն պահեստները, նրանց պատշաճ գրութեան հասցնել և նոր պահեստներ շինել։

—Մոսկուայի համալսարանի պրոֆէսսորներին Դերբէի և Բրեդիխինի խնդիրը՝ Մոսկուայում կանանց բարձրագոյն կուրսեր հիմնելու մասին, մերժուած է, պատճառաբանելով՝ որ այդ խնդիրը քննող յանձնախումբը ոչ մի եզրակացութեան դեռ չէ եկել և ոչ մի ծրագիր չէ կազմել։

—Կոստրոմայի հասարակական բանկում, յունիսի 1ին եղած վերաստուգման միջոցին անհետացած է եղել 36, 200 ռուբլու մի ծրար։ Բանկի վարչութեան անդամները և դանձապահը բանտարկուած են։

—Ռուսաց սինոդի ուսումնարանական խորհուրդը նախագիծ է կազմում հոգեւոր սեմինարիայից աւարտած եկեղեցական-ծխականուսուցիչների ծառայութիւնը հաշուել որպէս հոգեւոր ծառայութիւն. այս նախագծի նպատակն է լինելու, որ քահանայութեան կանդիդատներն առաւել սիրով ծառայեն ժողովրդական կրթութեան գործին։

—Ունդարական Էյ-Էնէյեդկ թերթի ասելով, ռուսաց կառավարութիւնը վճռել է չընդունել Բարոն Հիրշի պայմանները, որով յիշեալ Բարոնը 50,000, 000 ֆրանկ առաջարկում է «կուլտուրական նպատակով Ռուսիայում, այսինքն. հրէաների օգտին։ Այդ պատճառով Բարոն Հիրշը ետ առաւ իւր առաջարկը։

—Երեսուն ինն հոգի ռուսահպատակութիւնից արձակուած են, բոլորն էլ համարեա լեհացիներ և գերմանացիներ, բացի Օդեսայի համալսարանի իսկական ուսանող Լազար Պոպովիձ։ Նրանց թւում է նաեւ գրաֆ Կազիմիր Լուբէնսկին իւր Ակիբէդ որդու և երկու աղջկերանց հետ և լեհական յայտնի գրող, անդլիական, առեւտրական նաւատորմի նաւապետի որդի Կոնրադ Կորժենեակին։

—Կասիմովկա քաղաքի մահմեդականների միատեակ, խաղաղ կեանքը ուրախացաւ կանանց բժշկական կուրսերից մինի աշակերտուհի մահմեդական օրիորդի Կ-ի կասիմովկա գալով։ Սա առաջին օրինակն է, որ իրեն նուիրել է բժշկականութեան ուսումնասիրութեան։ Տեղի մահմեդականները, ռուսաց լեզուն չգիտնալու պատճառով, մեծ դժուարութիւն են կրում բժշկի դիմելու։ Օր. Կ.-ի երեւալը մեծ սիրով ընդունուեց թէ Կասիմովկայի և թէ շրջակայքի մահմեդականների կողմից։ Սակայն Կ.-ն դեռ իւր ուսումն աւարտած չլինելով, գընացել է Ուֆա իւր ծնողների մօտ ամառս հանգստանալու։

—) 32 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԲԻ

ՕԳՈՒԱՎ ՓԷՕՅԵԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ ԱՄՈՒՍՆԻԹԻՆ ՄԸ

Մանկամարդ կինը շարունակեց լուրջ շեչտով մը.

—Շատ կը ցաւիմ այդ բանին համար... Ցեռոյ, կանգ առնելով ծառուղոյն մէջտեղ.

—Տեսնե՞նք, ի՞նչ կը պակսի ձեզի... Վստահութիւնն, այնպէս չէ՞.

Լիոնէլ չպատասխանեց։

—Աստուա՜ծ իմ, շարունակեց տիկին տը Լոռիս, ի՞նչ պէտք է ըսել կամ ընել այդ վստահութիւնը վերստին տալու համար ձեզ։

—Պէտք է ինձ ըսել,—ըսաւ Պ. տը Ռիսաս խիստ եւ շոյտ ձայնիւ, անխորհուրդ շարժման մը տեղի տալով,—պէտք է ինձ ըսել թէ ինչ կայ այս նամակին մէջ։

—Այս նամակի՞ն մէջ. ի՞նչ է այս նամակը։

Լիոնէլ նորա աչաց ներքեւ դրած էր նամակը. մանկամարդ կինը կարդաց հաստէն, եւ թեթեւ իմն դժգունեցաւ։

—Այս նամակին պատմութիւնն ընեմ ձեզի, ըսաւ Լիոնէլ։ Այս առաւօտ տեսայ որ Մաւի ցրուիչին յանձնեց այս նամակը ծածկաբար... Առաջին վայրկենին, ինձ անկարելի թուեցաւ թողուլ որ այդ նամակը մեկնի... հետը տանելով իր յատուկ դաղտնիքը... Ցրուիչին ձեռքէն առի զայն... Արդէն չափէն աւելի էր այս. չպիտի բանամ նամակը։ — Առէք զայն... թակարդ չեմ լարեր ձեզի... Նողկալի բան կ'ըլլար այդ... Մի՛ բանաք, կ'աղաչեմ, չեմ ուզեր... Որչափ ալ ապահով ըլլաք ձեր բարեկամուհւոյն և ձեր եղբօրը վրայ, այս տեսակ փորձի մը վստանգն աչքէ առնելու չպի ապահով չէք։— Այրեցէք զայն, առանց դուք իսկ կարդալու և առանց մէկու մը ցուցնելու... Խոստացէք ինձ զայս։

Տիկին տը Լոռիս նամակն առաւ դողդոջուն ձեռքով մը. — չեշտակի նայեցաւ Պ. տը Ռիսասի, և պահարանը պատռեց։

Դիւցազնական կինը սակայն վայրկեան մը թուլացում ունեցաւ յայնժամ չլացում մը անցաւ աչքերէն, և դանդաչեց։—Ցեռոյ սկսաւ բարձրաձայն նամակը կարդալ արիաբար.

«Տէր և բարեկամ,

«Իրաւունք ունիմ այս տողերը գրելու ձեզ։ Այդպէս կը կարծեմ, թէեւ ամուսնէս գաղտնի կը գրեմ այս տողերը։ Կ'ուզեմ իրեն խնայել դժնդակ յիշատակի մը հետքն անգամ... բայց ձեզ նկատմամբ ալ պարտաւորութիւն մը կ'զգամ,— ըսել ձեզի թէ ո՞րչափ երջանիկ եմ։ Ձեզ բաւական կը ճանչնամ, և վստահ եմ թէ իմ երջանկութեանս մտածումը վարձարութեանց և—եթէ հարկ ըլլայ — մխիթարութեանց լաւագոյնը պիտի ըլլայ ձեզի համար։ Կը յիշեմ ձեր խօսքերն այն վերջին տեսակցութեան միջոցին, որ քիչ էր մնացեր այնչափ չարաչուք հետեւանքներ ունենար։—Ամենէն բարեբաստիկ լուրը զոր կրնամ տալ ձեզի, կ'ըսէիք, այն է որ ձեր սիրտը ձեր պարտականութեան կողմը դրած էք։

«Աւա՜ղ, այն ատեն անհնարին կը թուէր ինձ այս,—եւ սակայն քանի մը ժամ յետոյ այդ հրաչքը կատարուած էր։ Ամուսինս կը փրկէր զիս մահու անձկութիւններէն։ Իր վեհանձն վստահութիւնն, իր ճշմարտապէս երկնային բարութիւնն, ո՛չ միայն իմ վրայ պարտք կը դնէին երախտագիտութիւն, այլ ինձ կը ներշնչէին իրեն արժանի համարում մը, յարգանք մը, գորով մը։ Այդ վայրկենէն, ամբողջովին գրաւած էր զիս վերջապէս, եւ առ յաւէտ կը սիրէի զինքը։

«Տակաւին ամէն օր, երբ կը յիշեմ այդ ահռելի գիշերը, երբ տակաւին կը մտաբերեմ խօսքերուս յիմարութիւնը, անխոհեմութիւնը... որովհետեւ, անկեղծութիւնս լաւագոյն կերպիւ ցոյց տալու համար իրեն, իրականէն աւելի յանցաւոր ցոյց կուտայի ինքզինքս... երբ կը մտածեմ իր կարեվէր սրտին, իր ընդվզեալ հպարտութեան, իր բոլոր տառապանքին որում հարկադրուեցաւ յաղթահարել ձեռքն ինձ երկնցնելու համար, փափաք կ'ունենամ իր ոտքերուն փարելու եւ զինքը պաշտելու։

«Զեմ համարձակիր։ Բաղցրահամբոյր և ազնիւ է, բայց հոգւոյն խորէն տակաւին քիչ մը անհանգիստ, քիչ մը կասկածոտ գուցէ։ Կ'զգամ զայս։ Մերթ կը տանջուիմ այս բանին համար, այլ առանց վրդովելու, զի կ'զգամ նաեւ թէ ապագայն իմն է, եւ թէ սրտիս մէջ եղող բովանդակ ճշմարտութիւնը վերջ ի վերջոյ պիտի անցնի իր սրտին մէջ եւ իմ առջեւս պիտի բանայ զայն լիովին։

«Աւասիկ, պարոն, զոր ինչ կ'ուզէի ըսել ձեզ,—եւ այս խօսքերը ձեզ զուրցելը մեծագոյն ապացոյցը չէ՞ այն յարգանաց զոր կրնաք ընդունիլ ձեր աշակերտուհիէն եւ բարեկամուհիէն։

«ՄԱՌԻ ՏԸ ՌԻԱՍ»

Երբ սրտայուզութենէն այլայլակ ձայնով մը աւարտեց այս ընթերցումը, տիկին տը Լոռիս տեսաւ որ Պ. տը Ռիսաս մէկ ձեռքն աչուընքերուն վրայ դրած էր, և արցունքներ կը սահէին իր դէմքէն վար։

Զենք կրնար աւարտել այս պատմութիւնն առանց յիշեցնելու ընթերցողին թէ Բէվէրներն հաղուագիւտ են ընկերութեանց մէջ, թէ շատ փափուկ բան է շփոփանց վստահիլ անոնց անշահախնդիր աջակցութեան, և թէ իր կնոջ դաստիարակութիւնը կատարելագործելու նախանձախնդիր ամուսին մը՝ միշտ աւելի խմաստութեամբ կը վարուի եթէ ինք անձամբ չանգիր ըլլայ այդ բանին և իր իշխանութիւնն ուրիշի չյանձնէ։

ՎԵՐՋ

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

Le journal AREVELK est mis gratuitement à la disposition des visiteurs de l'Exposition Universelle de 1889 à Paris, au bureau de Renseignements Commerciaux, à la Section des Colonies françaises, Esplanade des Invalides.

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

Այսօր կ'աւարտի մեր Թերթօնը, եւ վաղուընէ կ'սկսինք հրատարակել ֆրանսական նոր վէպ մը,

ԱՆԻԹԵԱԼ ՊԱՆԴՈԿԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌ

Աբէ-Նէսի նոր Թերթօնը կարի հետաքրքրաշարժ երկ մըն է. զգացումէ աւելի գործողութիւն կայ անդ, այլազան տեսարաններով եւ բազմադիմի կնճիռներով, եւ լրագրաց թերթօններու յարմարագոյն յատկութիւնն ունի, այն է միշտ վառ պահել ընթերցողին հետաքրքրութիւնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ կիւրակէ, Եուսուֆ Զիա պէյ՝ Բաղդ. Խորհրդոյ Թիկնապահն՝ Աշրգեան Պօղոս պէյի տունը գալով Գեր. Խորէն Սրբազանին ընծայ բերած էր Բաղդ. Խորհրդոյ մեծագիր լուսանկարն, ոսկեզօծ փառաւոր շրջանակի մը մէջ առնուած, և կրելով Ն. Բարձրութեան ինքնագիր տորագրութիւնն, արաբերէն և ֆրանսերէն։ Շրջանակին տորեւ հետեւեալ մակագրութիւնը կայ, ֆրանսերէն՝

Souvenir à S. Eminence l'Archêveque Khorène de Lusignian — 1889

Լուսանկարն հանուած է Ապուլ-լահ Գէորգ էֆէնտիի կողմէ արուեստական մեծ նրբութեամբ և ճարտարութեամբ և հայ արուեստագիտին գլուխ-գործոցներէն մին կընայ համարուիլ, ինչպէս վկայուած է յեգիպտոս ամեն արուեստագէտներէ։

Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նարպէյ Աղէքսանդրիայէ մեկնելուն նախընթաց օրը վերտին Բաղ-էլ-Թինի պալատը գնացեր է, ընկերակցութեամբ Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարի, իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու համար Բարձր. Խորհրդոյ և միանդամայն շնորհակալութիւն յայտնելու թէ՝ այն մասնաւոր յարգանաց և գիւրութեանց համար զորս շնորհեր Ն. Բարձրութեան վայելած էր յեգիպտոս և թէ՝ մանաւանդ այն համակրալիր պատուոյն համար զոր Ն. Բարձրութիւն հաճած էր ընել իրեն՝ նուիրմամբ իւր չքեղ լուսանկարին։ Փոխարքային առաջին անդամուն նման սիրալիր մեծարանօք ընդուներ է զայցելու Սրբազանը, տեսակցելով աւելի քան կէս ժամ։

* * *

Նոյն օրը, Գեր. Խորէն Սրբազան, ընկերակցութեամբ Վսեմ. Պօղոս պէյ Աշրգեանի, այցելութեան գնացեր է Աղէքսանդրիոյ Ցունաց Պատրիարք Տ. Սոփրոնիոս Սրբազանին որ հարիւրամեայ պատկառելի եկեղեցական մին է։

Մերուն նաեւ Պատրիարքն որ ժամանակաւ Կ. Պոլսոյ պատրիարքութեան պաշտօնն եւս վարած էր, սիրալիր մեծարանօք ընդուներ է հայ արքեպիսկոպոսին շնորհաւորութիւնները վասն բոլորման իւր եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան յիսնամեայ յոբելեանին, որ տօնուած էր նոյն շաբթուն իսկ։

Եգիպտոսի առաջնորդ Գեր. Մատթէոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլեան այսօր ճամբայ կելնէ Աղէքսանդրիայէն և յառաջիկայ երկուշաբթի առաւօտ մայրաքաղաքս կը հասնի, ուր երեք ամսոյ չափ պիտի մնայ օդափոխութեան համար։

Շահպաղեան Եղիա էֆէնտի և իւր գերդաստանն կը փութան մատուցանել իրենց ջերմագին շնորհակալութիւնն առ Ամն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որ անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ լինելով բարեհաճեցաւ իւր յուսակցութիւնն յայտնել եւ յանուն իւր յղել Գեր. Փոխանորդ Ս. Հայրն, որպէս և առ Սորին Գերապատուութիւնն, առ թասգիւղի ազգային պաշտօնական մարմին, Պատ. կարգադիր մասնախումբն և համայն ազգականս և բարեկամս, որ հաճեցան իրենց ներկայութեամբն պատուել Շահպաղեան գերդաստանի պեռ, ողբացեալ ՅԱՅՈՒ ԷՖԷՆԴԻ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆի յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսն և ի վերջոյ առ այն ամէն մեծարդոյ անձինս, որք յօժարեցան իրենց այցելութեամբքն ու ցաւակցական գրերովն մխիթարել Շահպաղեան գերդաստանն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՇՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱՍՏԻՃԱՆԷ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԵՐ

Գոսովայի Եպիսկ. գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Կուսինայի Նախարդ. գայմագամ Պէքիր Սրբոյը էֆէնտի։

Ադրիանուպոլսոյ Միտիա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Տալընիայի գայմագամ Բէշիա պէյ։

Գոսովայի Տոլոնիա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Գոչկէրիի Նախարդ. գայմագամ Բիրա պէյ։

Ադրիանուպոլսոյ Իյնոզ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Հիլմի էֆէնտի։

Սանկիէ Միւթէմիզի աստիճան արուեցաւ Տիարպէքիրի ընդհանուր դատախազ Թայիպ պէյի։

Սալիսէի աստիճան Տիարպէքիրի Վերաքննիչ Ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Հաղդը պէյի, բժշկական վարժարանին հաշուակալութեան առաջին քարտուղար Հասան Թահսին էֆէնտիի, Տրապիզոնի երեւելիներէն տեղւոյն թաղապետական ժողովոյ անդամ Հաճի Ապտիւլկանի էֆէնտիի և Սինոպի թղթակցութեանց տնօրէն Ասըմ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան արուեցաւ Գերմանիոյ սերպական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Օկիւսթ Բիսմէրի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սպարապետի Դրան հաշուակալութեան ճիւղին առաջին քարտուղար Սիւրէյա պէյի։

ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԱՑ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Շեքտարպի Տուրան գաւառին հաշուակալ անուանուած է Եանեակի Տէպրէ գաւառին հաշուակալ Սալիհ էֆէնտի։

Տէպրէ գաւառին հաշուակալ անուանուած է Ռոտոսթոյի հաշուակալ Իպրահիմ էֆէնտի։

Ռոտոսթոյի հաշուակալ անուանուած է Տրապիզոնի տասանորդական արոց վերատեսչութեան նախկին առաջին քարտուղար Օսման Բէյզի էֆէնտի։

Ի ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏ

Վեհ. Սուլթանը նախընթաց օր ունկնդրութիւն մը շնորհեց ֆրանսական դեսպան Մոնդէպելը կոմսին։

Ի. Բ. ԴՈՒՌՆ

Աւստրիական դեսպան պատուն Բալիչէ երեկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաբին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ԲՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ինչպէս կը յիշուի կայս. հրամանաւ պաշտօն յանձնուած էր Ֆէրիդ Հասան Խայրի փաշայի, Միքայէլ Զիւեա փաշայի, կայս. Թիկնապահ Հիւսնի պէյի և Դ. զօրաբանակի սպայակոյտի տեղակալ-գնդապետ Իպրահիմ պէյի՝ քննել Տրապիզոնի, Կարնոյ, Վանայ, Բաղէշի, Տիարպէքիրի և Բարբերդի նահանգաց քաղաքային, զինուորական, դատական ու ոստիկանական վերաբերեալ ինչ ինչ խնդիրներն և հարկ եղածն ի գործ դնել։

Արդ, ներքին գործոց նախարարութիւնը վերոգրեալ նահանգաց կուսակալներուն հաղորդած է քննիչ մարմնոյն տրուած հրահանգէն մէկ մէկ օրինակ։ (Սէրվէթ)

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿՆ Ի ՀԻՃԱԶ

Ճիտտէէն մայրաքաղաքս հասած հեռագիրներու համաձայն թէ՝ անդ և թէ՝ իմէքքէ հանրային առողջութիւնը լաւ վիճակի մէջ կը գտնուի։ Մինչեւ նախընթացայ օր 27,500 ուխտաւորք հասած են ի Ճիտտէ։

Բսա նոյն հեռագրոյ, չղթայի ներքեւ առնուած են եէմէնի Ասիր գաւառին այն գիւղերն ուր ժանտախտ երեւան եկած էր։ Նոյնպէս որոշուած է օրինակ քարանթինայի ենթարկել այդ կողմերէն ծովու ճամբով հիճազ նեկող ուխտաւորները։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ի Թեբա կառուցուելիք ֆրանսական նոր հիւանդանոցին առթիւ Կ. Պոլսէն կը գրեն առ Թան.

Ֆրանսական նոր հիւանդանոցին շինութեան խնդիրն, որ այնչափ մեծ և ոտիպողական կարեւորութիւն ունի, ո՛չ միայն ֆրանսական դաղթականութեան, այլ մանաւանդ ազգային ազդեցութեան աւելի բարձր տեսակէտով, կարգադրման ճամբուն մէջ մտած է։ Զանազան պատճառներով սկզբամբ հաստատուելէ յետոյ որ նոր հաստատութիւնը չպիտի կառուցուի Թաքսիմի արդի հիւանդանոցին տեղւոյն վրայ, սկսան փնտռել գեղին մը որ հարկ եղած պայմաններն ունենար ամբողջովին։ Այս նպատակաւ կազմուած մասնախումբը վերջնապէս ընտրեց Շիշլիի եւ Բանկալթիի միջեւ գեղին մը, Նշան Թաշի և Պէշիքթաշի թրքաբնակ և Ֆէրիգիւղի և Բերայի եւրոպական թաղերուն մօտ, որոց կապուած է Թարանէլի դծով մը։ Նոր հիւանդանոցը, Շիշլիի բարձրաւանդակին վրայ կառուցուած, արդի բոլոր կատարելագործութեամբք օժտեալ, յարմար վայր մը պիտի լինի ընդունելու համար ոչ միայն ֆրանսական շրջենաւուց և դաղթականութեան հիւանդներն, այլ նաև դարմանելու համար քաղաքին հիւանդներն, որք գոյն հատուցմամբ կ'ընդունուին օտար դաղթականութեանց հիւանդանոցներուն մէջ։

ՓՈՔՐ-ԱՍԻՈՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Նիկոմիդիա-Էնկիւրիի երկաթուղւոյն կայսերական պատուիրակ Հիւսէր էֆէնտի անցեալ շաբաթ օր Նիկոմիդիա հասեր է, եւ երկաթուղւոյ գծին վրայ կ'ուղեւորի կարգադրելու համար գծին ճամբուն վրայ դտնուած կալուածներուն դնումը։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կայսերական հրամանաւ, Զինուորական Բժշկական վարժարանին ուսումնաւարտ Տր. Թահրի էֆէնտի և Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցին բժիշկ Տր. Պէսիմ էֆէնտի Պերլին պիտի երթան, Պիզմարք իշխանին բժիշկ Բրոֆ. Շվէնինկէնի մօտ մասնաւորապէս ուսումնասիրելու համար սոնքութեան (չափազանց գիրութիւն) դարմանման դրութիւնն։ Այս բժիշկներ երկու տարի պիտի մնան ի Գերմանիա։

Պ. ՄԱԳՄԻԼԼԱՆ

Պ. Մագմիլլանը գտնելու համար Ողիմպոս լերան վրայ կատարուած հետազօտութիւնք ապարդիւն մնացած են մինչեւ երկի երկիւղ։ Պրուսայի կուսակալին հրամանաւ և անդլիական դեսպանատան թարգման Պ. Պլրքի անօրինութեամբ, 300 հոգի կ'աշխատին գտնել տարաբաղդ երիտասարդին հետքը։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Մայրաքաղաքիս մէջ անցեալ մայիս 12էն մինչեւ յունիս 12 մեռած են

	արու	էգ	գումար
Իսլամ	188	212	400
Քրիստոնեայ	172	104	276
Հրեայ	11	8	19
	371	324	695

«ԷՐԹՈՂՐՈՒԼ» ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ

Ճէրէթէ Պաղչէի հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Էրթուղրուլ մարտանաւին վրայ, որ, ինչպէս կը յիշուի, անցեալ շաբաթ Ճապոն ուղեւորեցաւ։

Այս մարտանաւն 1270 ին արքունի նաւարանին մէջ շինուած և 1304 ին նորոգուած է։ Երկայնութիւնն է 250 ոտք, լայնութիւնը 50 ու խորութիւնը 25·6 ոտք և տարողութիւնը 2344 տակառաչափ։ Մեքենան 600 ձիու ոյժ ունի։ Ա. ծուխներու մէջերանցները կրնան 350 տակառաչափ ածուխ պարունակել։ Մարտանաւին արագութիւնն է ժամը 10 մղոն։ Էրթուղրուլի մէջ կը գտնուին 26 թնդանօթ, ծովատումբ արձակելու գործիք մը և 2 ծովատումբ, 100 հատ Հէնրի Մարթինի ու 100 հատ Վինչէսթէրի հրացան և 40 բէվոլվէր։ Մարտանաւին մէջ կան նաեւ եղկերտական այլ եւ այլ մեքենաներ եւ լաստերներ։ Էրթուղրուլ ունի 58 սպայ, 147 այլ եւ այլ պաշտօնեայք և 406 նաւաստիք։ Սպայներէ իւրաքանչիւրը նաւային գիտութիւնն ու արհեստը կատարելապէս ուսած է, ինչպէս նաև եւրոպական մէկ քանի լեզուներ։

Անդլիական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Թրոթթը երէկ Վիէննա ուղեւորեցաւ եւրոպական կառախումբով։ Պ. Թրոթթը անտի Մարիէնպատի ջերմուկները պիտի երթայ։

—Զիւռնիոյ լրագիրք կը ծանուցանեն թէ որթալուիճը վերտին երեւան ելեր է քաղաքին շրջակայից այգիներուն մէջ։

—Զիւռնիոյ կուսակալութիւնը տեղեկագիր մը մէջ ամփոփեր է պանդխտի դէմ ձեռք առնուելիք բոլոր միջոցներուն համար հարկ եղած հրահանգները։ Այդ տեղեկագիրէն օրինակներ պիտի ղրկուին բոլոր գիւղերը։

—Ի Գասրմ Փաշա ման մը պարտիզին մէջ շրջող երեք տարեկան թուրք աղջիկ մը ջրակից աւազանին մէջ խնալով խեղդուեցաւ։

—Ի Զամբճա, ձանիկի կառավարիչ Նուսուհի պէյի տղան փչելով, մէջը բնակող խուռթի կին՝ մը փլոտակաց ներքեւ մընաց և անմիջապէս մեռաւ։

—Հ-էֆէնտի կը հերքէ այն զրոյց թէ ի Դալաթիա Ցունաց Այի-Նիքօլա եկեղեցւոյն կից պարապ դեռնտ մը թաղուած գանձ գտնուած է և թէ ոստիկանք գիշեր ցերեկ անդ կը հսկեն։

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Գասրմ Փաշայի գերեզմանատան մէջ գտնուած 346 տարուան գերեզմանի մը վրայ, ուր տեղւոյն մը մարմինը գտնուած էր, դամբարան մը շինուելովն խստատեղի մը պիտի լինի։

—Մասխուսէի Տ-ըմ Պաշէ շոգենաւին նաւապետ կարգուած է Կէոմիկեր շոգենաւին նաւապետ Հաֆիզ Հիւսէյին էֆէնտի, որում յաջորդած է նաւապետ Սալահ էֆէնտի։ Լոյդիկեան շոգենաւին նաւապետ կարգուած է Գասրէրէի շոգենաւին նաւապետ Ճիվանի էֆէնտի, որում յաջորդած է Լոյդիկեանի նաւապետ Հիւսնի էֆէնտի։

—Քեպիմի անուն շարագործ մը երէկ ի Եէնի Ճամի մարդու մը հետ կռուած պահուն դաշոյնը հանեց հակառակորդն սպաննելու մտօք։ ոստիկանք թէև ուզեցին ձերբակալել զնա, սակայն չարագործը դաշոյն ի ձեռին սկսաւ փախչիլ և քարկոծել զինքը հալածող ոստիկանները։ Ժանտարմա Իպրահիմ յաջողեցաւ վերջապէս ձերբակալելու Քեպիմին և դաշոյնը ձեռքէն խլելու։

—Ռումանական դեսպանին որդին Պ. Շաուլ Միդիլինէս Ռումանիայէն երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

—Տան և չորս անուոր բուժելիցի խլամ գաղթականք երէկ Վառնայէն մայրաքաղաքս եկան։

—Անցեալ գիշեր ի Պոլիս ճաղալ օղու մէկ քանի չարագործք տուն մը մտած էին գողութեան համար։ սակայն տնեցիք իմանալով, գողերն ստիպուած էին խոյս տալ։ Ոստիկանութիւնն յաջողած է ձերբակալել գողերն որք են ճաշարանի սպասաւոր մը Վասիլ անուն և ընկերն։ Սոքա ցոյց տուած են տնեցւոց, որք ճանչցած են զայնս։

—Իուսճուքի շրջակայ Սոլոմէնիք գիւղացի 9 տնուոր խլամ գաղթականք, որք մայրաքաղաքս եկած էին, Ասիոյ կողմը ղրկուած են բնակութիւն հաստատելու համար։

—Երէկ ի Բիւշիւք Զէքմէճէ Պալթալաք կոչուած անտառը բռնկեցաւ։ Գիւղացիք և այլք օգնութեան փութալով յաջողեցան մարել կրակն որ արդէն երեք ժամ այրած էր։

—Անցեալ օր ի Հայտար Փաշա մէկ քանի չարագործք գուզկունճուքցի Տավիտ անուն հրէին վրայ յարձակեցան և զնա վիրաւորելէ ու դրամը յափշտակելէ յետոյ խոյս տուին։

—Ոստիկանութիւն երէկ եւս 6—7 չարագործներ աքսորեց հեռաւոր վայրեր։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Նիկոմիդիոյ կայսրանին մէջ գտնուած 3500 թոնոյ երկաթ գծերուն և ուրիշ չինուածոնիւթոյ ամբարդի պայմաններն են։

1. Ամբարդը պիտի փակուի 1889 յուլիս 15 27 ին, երեկոյեան ժամ 10 ին ըստ Թրքոյ։

2. Վերջին գնոյն վրայ առ նուազն 3% յաւելման առաջարկներ պիտի ընդունուին յիշեալ թուականեն 48 ժամ յետոյ։

3. Ամբարդին մասնակցելու իրաւունք ունենալու համար, նախապէս պէտք է 100 օսմ. ոսկւոյ երաշխաւորութիւն մը յանձնել Նախարարութեան Մնտուկին։

4. Ամբարդն պիտի ստանի միայն վերջնական պիտի ըլլայ երբ Բ. Դրան հաւանութիւնն ընդունի։

5. Երկաթ գծերուն յանձնումը պիտի կատարուի Նիկոմիդիոյ կայսրանին մէջ, և զայնս գնողը պարտաւոր պիտի ըլլայ առ առաւելն մինչեւ մէկ ամիս անկից վերցընել զայնս։

6. Ամբարդին գումարն հնչուն ոսկի դրամով պիտի վճարուի։

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ

1888 յուլիս 8 20

ԻՍՄԱՆԸ ԱԹՖԱԼ

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒԹԻՊՆԻԹԵԱՆ

(Թրքախօս գաւառաց համար)

ՄԱՍՆ Բ.

Յերէկ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

Սոյն գասագիրքը պատրաստուած է բոլորովին նոր և գիւրաւսայց դրութեամբ մը, որ կուգայ յեղափոխել Թրքախօս գաւառաց վարժարանաց մէջ Հայերէն լեզուն ուսուցման եղանակն, և վանկ ցարդ գործածուած դասագրքերն ու հին դրութիւնն որք փոխանակ օգնելու Թրքաբարբառ Հայ մանկան առաջին քայլերուն, և հեշտին ու արագին ծանօթացուցանելու մայրենի լեզուն, սնոր առջեւ յուսահատեցուցիչ ոտխրտչեցուցիչ դժուարութիւններ կը հանեն։ Վարժութիւնն Ի՞անկանցն այդ դժուարութիւնները կը հարթէ և աստիճանաբար կ'աւանդէ արդի Հայ լեզուն, աշակերտին տալով դր ծնական վարժութիւն Հայերէն խօսելու։

Դիմեն է 2 դրուշ։ Շատ գնողաց գոնէ հարցուցիչ զեղչ։ Կեդրոնատեղին է Զարեհ էֆ Թորոսեանի դրատուն, Պոլիս, Մաքսատան կարգ, 46։ և Աֆիոն Գարաֆիսար, Ընկերական վարժարանը։ Ա. տան սպառուելու վրայ է։ 591 1—7

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Հրդ հովանաւորութեամբ Ա-ԷՖ-ԷՆ ՍԷՆԷԼՊԷ

9, ՍԷՆԳ—ԳԱԹԵՐԻՆ փողոց, 9

Արհեստական ուսմանց տեւողութիւնն է երկու տարի։ Սակայն նախապատրաստական տարի մը, որ անհրաժեշտ է այն օտարականաց որք ըստ բաւականին չեն գիտեր Ֆրանսերէնն, յատկացեալ է այն երիտասարդաց որոց կրթութիւնը շատ տարրական է։

Վարժարանը գիշերանոց մը ունի օտար աշակերտաց համար։ տարեկան վճարն է 1900 Ֆրանք։ Դիմել վարժարանին Տնօրէնութեան։ 587 1—15

ՀԵՒԱԴՐԱԼՈՒՐ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 23 յուլիս

Ներքին գործոց Նախարարութեան, Սենի քաղաքապետութեան և ոստիկանութեան վերատեսչութեան քառասունի չափ ստորադաս պաշտօնեայք պաշտօնանի եղան, իբրև պուլանժէական։

Բեռլրսպուրգ, 23 յուլիս

Կոստանդին Նիքոլայեվիչ Մեծդքսին վիճակն յուսահատական կը նկատուի։

Փեթերսպուրգ, 23 յուլիս

Ռուս լրագիրք կը բողքեն ի Պուլկարիա զինուորական հրահանգիչներ ղրկելու մասին աւստրեան կառավարութեան սատած խորհրդոյն դէմ, ըսելով որ ատպիսի ձեռնարկ մը հակառակ կը լինի Պերլինի դաշնադրոյն։

Պելգրատ, 23 յուլիս.

Ալեքսանդր թագաւոր իւր հօր հետ փարիզ չպիտի երթայ, և Պելգրատ պիտի մնայ։

(Մասնաւոր հեռաձիրներ)

Սոֆիա, 21 յուլիս

Ֆէրտինանտ իշխանն այս գիշեր Սոֆիա վերադարձաւ։

Սերպիացի աւազակաց երկու խումբեր փորձեցին սահմանագլուխն անցնել Վլասինի մօտ, այլ յետս մղուեցան ի Սերպիա։

Կը ծանուցուի թէ Սերպիան և Պուլկարիան անուն երկու ռուսական շոգենաւք Դանուբն ի վեր կ'ելնեն։

Պերլին, 22 յուլիս.

Կայսերական հրամանագիր մը կ'արգիլէ Ռուսիայէն, Աւստրիա-Հունգարիայէն և շրջակայ երկիրներէն ողջ խոզերու ներածումն ի Գերմանիա։ Իշխան-Նախարարապետն արտօնեալ է բացառութիւններ ընելու։

Հռոմ, 22 յուլիս

Երեսփ. ժողովոյն մէջ, Պ. Իմպրիանի հարցապնդումի մը ներկայացուց Պ. Քրիսպիի հրամանագրոյն վրայ, որով կը խափանուէր Թրիէսթէի և Թրէնթինոյի խաչեան մասնախումբը։

ԴՐԱՄԱՊԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 յուլիս

Դահեկան

Օսմանեան Քոնսոլիտ.		
Երէկ երեկոյ գոց. Մէջտեղ	Սերի	17 16
Պօրսայն գոցուելէն վերջը	»	17 16
Բէջայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17 14 1/2
Դէս օրին	»	17 14
ԻՍԹԱՆԳԱՆՑ Տ. ԹԻՒՆ		
Երէկ երեկոյ		44 22
Այս առաւօտ		44 26
Դէս օր		44 26
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹԻՒՆ		
Փոխառութիւն	A. Սերի	27 30
»	B. »	16 10
»	C. »	17 14 1/2
ԲԱՆԿԵՏՈՒՄՔ		
Ասիոյեթ գնէրալ	Ճէպլ. Լիր	4 18
Բրէտի գնէրալ	Օսմ. »	8 37
Պանք տը Պոնս	» »	7 14
Ասս. Շանժ է վիլէրը	» »	4 27
Թրամուէյ	» »	460
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	58 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բամտեթուղի Լավրիօմի	»	103
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Սամանեան ոսկի	ՂՐՇ.	100
20 Ֆրանցնոց	»	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Իմպերիալ	»	90 5
Ֆրիմից	»	51 10
Ռուպլի թղթադրամ	»	8 88
» արծաթ	»	74
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	168 25
Վէցնոց	»	104
Չիրնցնոց	»	103 30
Մէճիտիէ	»	102 20
Թասգիւէ	»	8 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 23 Յուլիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ		98 9/16
Օսմ. »	Սերի Դ. բացուեցաւ	15 7/8
» »	» գոցուեցաւ	15 13/16
» »	» Ա.	27 3/4
» »	» Բ.	16 1/4
» »	» Գ.	15 3/8
Օթոման 1871		90 3/4
Փոխառութիւն 1877		99
Պանք Օթոման		10 1/8
Ռուսական փոխառ. 1878		99 3/4
Եգիպտական միացեալ (Ինիֆիտէ)		88 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժէ)		103 7/8
Տոյրա Սանիէ		83 3/8
Տօմանիալ փոխառ. Թօշիլը		102 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 362

Վիէննա, 23 Յուլիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		119 60
Օսմանեան երկաթուղի		30 30
» Լէժիի բամտեթուղիք		109

Բարիզ, 23 Յուլիս ժամ 3 վայր. 46 և 15 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %		104 82 1/2
» » 3 %		83 50
Օսմանեան քոնսոլիտ	Սերի Դ. բացուեցաւ	15 90
» »	» գոցուեցաւ	15 52 1/2
» »	» Բ.	16
» »	» Գ.	16 10
Սամանեան երկաթուղի		58 50
» Լէժիի բամտեթուղիք		— —
Պանք Օթոման		505
Դրեսի Լիոնէ		665
» Ֆոնսիէ		1243 75
Գոնդուսա տ'Լյոնոզ		77 50
Սուէզի ջրանցք		2247 50
Ռուսական 5 % 1873 թ.		— —
Իտալական Ռանթի		92 67 1/2 ցած
Սպանիական (արտաքին)		72 1/4
Եգիպտական միացեալ		445 93 3/4
Բրեսիլիէ Թիւրք		449 37 1/2
Չիլենական 5 %		461 25
Ֆէք Լոնտրայի վրայ		25 16

ՄԻՐԶԱ-ԱՂԱՅԻ ԱՂԲԻՒՐ

Մայիսի գեղեցիկ օր մըն էր երբ Հայոց Միաց Ընկ. Մշոյ արական վարժարանի աշակերտաց հետ վաղ քաջ ընդ առաւօտն ճանապարհ ինկանք դէպի Մշոյ արեւելահարաւ Ս. Առաքելոց վանուց լեռն Մէրէ-Աղայէ կոչուած աղբիւրն երթալու։ Օդը թարմ էր ու անուշ, և զեփիւռք դարնայոյ մեղմօրէն սուրալով մեր գլխոց վրայէն, ամենայն ինչ հաճելի կը կայուցանէին։ Նամանաւանդ մէկ երկու օր յառաջ, յանպատրաստ ուրախութիւն երաշտացեալ ժողովրդեան առատ առատ անձրեւելուն, ամպերը դեռեւս բացիսիկ ճառագայթներ կ'արձակէին, մերթ լուսաւորելով բնութեան սքանչելի տեսարաններն, և մերթ եւս ծածկուելով յայտց։ Անապատ մեծ Աստուածածնայ տակ քալելով չարաճճի և զբօսասէր ճիներու (աշակերտաց) հետ, անցանք բաւական տեղեր և երեւելիներ, անտառներ ու մացառներ, մինչեւ հասանք բարձրացանք մեր դնալիք վայրն, աքանչելի և հրաշալի բարձրաւանդակ մը, ուր էր Մէրէ-Աղայէ աղբիւրն։ Աղբիւր վճիտ և զուլալ, Ջուրն եղեմական, սառնորակ և անուշահամ։ շրջապատուած գոյնզգոյն ծաղիկներէ, շուշանէ, մեխակէ, կոտեմէ և վայրի դաշէ··· որոց անուշ բուրումներն՝ լեռներն ու ձորերը լցուցեր էին։ Թռչուններ ծառէ ծառ, թռուփէ թռուփ թռչտելով ու ճրվճրվալով, ազու երգեր կ'ոլորէին։ Դեղին ճնճղիկ համբարար ճախրելով արագ արագ շրջաններ կը կատարէր։ Կաքաւներ՝ ժեռ քարերու մեռերը պտտուած կեռ-կեռ-կեռ կ'երգէին։ Այդ բրնութեան երգիչներու և ջրոց խոխոջիւններու հետ աշակերտաց ձայներն եւս խառնուելով, զմայլելի տեսարան մը կը ներկայացնէին։

Մեր խանջեալ մարմնոյն վերը ինչ դադար տալէ ետքը, աշակերտք ընդարձակ մարգագետիններու մէջ տարածուելով սկսան տեղական ֆօլ-ֆուտ և ֆէդ-Բոթլ զուարճալի խաղերն խաղալ։

Լերան բարձրութենէն Մշոյ լայնածաւալ դաշտն քաղուդ փռուած կը տեսնես իւր ամբողջութեամբն ու գեղեցկութեամբ, որ մէջէն Եփրատ և Մեղրոյ արծաթափայլ հեղասահ գետերն, մինն՝ արեւելահարաւէն, իսկ միւսն՝ արեւելահիւսիսէն ոլորապտոյտ և օղակ օղակ գալով՝ դէպի դաշտի արեւմուտքը շեշլյան գիւղէն վեր գիրար կ'ողողունեն քաղցրութեամբ։ Իսկ շրջապատ լերանց վրայ կը տեսնես Ցարօնոյ գաւառի մեծ ու փոքր վանորայքն։ Արեւելքէն, Մանրավանք տափարակ դաշտի վրայ։ Արեւմուտքէն, Ս. Կարապետի հռչակաւոր վանքն, ի լերինս Ինանկեան կամ Քարկեոյ։ Հարաւէն, Սրբոց Թարգմանչաց և Ս. Յովհաննու վանքերն։ Հիւսիսէն, Աղտիշատն, հանդ ստանալոյր մեր երանելի ու բազմերախտ Սրբոյն Սահակայ հայրապետին, անուշ և մթին տաճարի մը մէջ։

Օրը տարաժամեալ և ճաշը պատրաստ էր արդէն, հաւաքուեցանք պարզ սեղանի մը շուրջն ընդ նախագահութեամբ Ս. Առաքելոց վանուց վանահայր Գեր. Տ. Յովհաննէս Ս. վարդապետի Մուրատեան, (գրպրոցի պաշտօնեայներէն յատկապէս հրաւիրուած.) յետ կշտացեալ վայելելու, պատրաստուեցանք յակամայս վար իջնել, զի արեգակն ալ կը պատրաստուէր հրաժեշտի ողջոյն մատուցանել մեզ։ Աչակերտք յտոից ցդլուխ պճնուած երիտներանդ ծաղիկներով, քաղաքը վերադարձանք, ամիսներու թագուհւոյն, մայիսի մեր վրայ թռղած անմոռանալի քաղցր տպաւորութեան մը ներքեւ։

Մուշ. Կ. Մ.

ՔԱՈՍ

(ՄԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄՕՏԻԿ ԱՆՑԵԱԼԻՑ)

Կովկասի Նոր վիպասաններէն Պ. Շիրվանզադէ որու վերջին վէպն է Աբէմէին, Աբէ-Ամէն դրված է հետեւեալ Նորավէպը զոր կը հրատարակենք շնորհակալութեամբ։ Այս Նորավէպ փոքրիկ պատկեր մըն է կովկասեան բարքերու և սովորութիւններու։

Երեկոյ էր, ձմեռնամուտի այն խոնաւ, ցուրտ, ձիւնախառն, անձրեւաբեր երեկոներից մէկը, երբ ընկերական շրջանը, փափուկ կահաւորված սենեակը, սեղանի վրայ խշխշող ոսկեփայլ սամովարը և վառարանի մէջ պայծառ կրակը այնքան հրապուրիչ են, որքան գարնան մեղմիկ զեփիւռը, դալար խոտը, անուշահոտ ծաղիկ

ներն և նոյն հրեղէն կաքաւով յետ դարձան, մոան բժշկապետ Մարութեանցի առանձնասենեակը և սկսեցին թէյ անուշ անել։

Այստեղ մեր բարեկամների գերբնական ճանապարհորդութիւնը վերջացաւ և նրանց մէջ բացուեց հայ երիտասարդութեան մասին մի տաք խօսակցութիւն։

Իրաւարան Գասպար Գասպարեանը միլատինական առակով յայտնեց այն կարծիքը, թէ հայ երիտասարդութիւնը իսկապէս չունի։ Եւ ասաց այն ձեւով, որ, կարծես, ինքը չէր պատկանում հայ երիտասարդութեան։ Ուսուցիչ Բագրատ Բախտամեանն, Աստծուն է յայտնի ինչ հոգեբանական պատճառով, իրաւաբանի ծայրայեղ նկատողութիւնն ընդունեց իւր վրայ։ Եւ այնպէս որ, կարծես, ամբողջ հայ երիտասարդութիւնը միայն նրա նեղհար մարմնի և կարճ հասակի մէջէր ամփոփուած։ Նա տաքացած, սկսեց հակառակել իրաւաբանին, որը իւր կարծիքը պնդելու համար մի այլ աւելի խրթին, լատինական առակ ևս ասաց։ Երրորդ երիտասարդը, Սրափիոն Բարամեանը, որի ինչ պաշտօնի տէր լինելու մասին պատմութիւնը լռում է, չէր միջամտում այս վիճաբանութեան։ Իսկ տանտէրը, բժշկապետ Միքայէլ Մարութեանցը ոչ իրաւաբանին էր պաշտպանում, ոչ ուսուցչին, այլ աշխատում էր երկուսի միտքը մի կերպ հաշտեցնել։

—Դու ինչո՞ւ ես լռում, Սրափիոն, -դարձաւ իրաւաբանը Բարամեանին։ Մի՞թէ ճիշդ չէ՞, որ հայ երիտասարդութիւնը...։

Այստեղ կրթուած երիտասարդը մի անվայելուչ ածական գործ դրեց, որն իրան էլ ամաչացրեց։

Բարամեանը ոչինչ չը պատասխանեց։ ոտը ոտի վրայ դրած, նա հանգիստ ծխում էր, հեգնական մի ժպիտ երեսին, նայելով դէպի այն կողմը, ուր բժիշկը թէյ էր պատրաստում։ Վերջապէս, երբ իրաւաբանի և ուսուցչի վիճաբանութիւնը աւելի տաքացաւ, նա ծխախոտը հանգրեց, ոտը ոտի վրայից վերցրեց և արմունկները դնելով ծնկերի վրայ, հանդարտ եղանակով ասաց։

—Պարոններ, ձեր վիճաբանութիւնը, ինչպէս տեսնում եմ, շատ հետաքրքրական է դառնում։ Ես կը ցանկանայի ձեզ մի եղելութիւն պատմել, որ շատ մեծ կապ ունէ վիճելի առարկայի հետ։ Վաղուց այս եղելութիւնը ինձ տանջում է, այո՛, տանջում է, որովհետեւ նրա մէջ կայ թագնուած մի գաղտնիք, որ մինչև այսօր ես չեմ կարողանում բացատրել ինքս ինձ համար։ Թոյլ կը տաք արդեօք պատմել ձեզ, գուցէ դուք կարողանաք հասկանալ այս գաղտնիքը։

Տաք սենեակ, ազատ մարդիկ, հիւրասէր տանտէր, ի՞նչու չը պիտի թոյլ տային։

—Մանաւանդ, որ դու գիտես պատմութիւնդ հետաքրքրական դարձրել, — ասաց բժշկապետը։

—Այդ չը գիտեմ, բայց ինքը եղելութիւնը հետաքրքրական է,—պատասխանեց Բարամեանը։ Ուրեմն համբերութիւն կ'ունենաք լսելու։

Ամենը խօսք տուին մինչեւ վերջ լսել, և Բարամեանը այսպէս սկսեց իւր պատմութիւնը։

* *

«Ես գիմնազիստ էի։ Նոր եօթերորդից անցել էի ութերորդը։ Ձեզ համար, Պարոններ, հասկանալի է, թէ ինչ ասել է վերջին դասատան գիմնազիստ։ Ապագայի վառ յոյսերը ինձ ոգեւորում էին, ես ուրախ էի, որ շուտով, վերջապէս պիտի ազատուիմ ընտանեկան և ուսումնարանական կապանքներից, պիտի լինիմ մայրաքաղաքի ազատ ուսանող։

Ուսանո՞ղ, ստապե՛նա, ո՞ւմ սիրտը մի անբացատրելի բուռն զօրութեամբ չէ լցրել այս անունը, ո՞վ չէ կարծել, որ ամեն ինչ այս կախարդական բառի մէջ է մտփոփուած, և անհոգ զուարճութիւն, եւ գիտութիւն, և փառք, և սէր, և ընկերական կապ։ Ամեն ինչ։

Մի երեկոյ, դասերս պատրաստած, սեղանս մօտ նստած, երեւակայում էի իմ ապագայ կեանքը, յանկարծ իմ դասընկերներից մէկը, որի հետ շատ մտերիմ բարեկամք էինք, ներս մտաւ և առանց բարեւելու, ասաց։

«—Գնանք։

«—Ո՞րտեղ։

«—Գնանք, յետոյ կ'իմանաս։

«—Ախար ո՞րտեղ։

«—Այնտեղ, եղբայր, որտեղ չես եղել մինչեւ այժմ։ Ասում էին դեռ արժանի չէ Բարամեանը։ Ինչեմ՝ր, մարդ ճանաչել չը գիտեն, Աստուած վկայ։ Խստութիւն հարկաւոր է, ո՞վ է ասում հարկաւոր չի։ Բայց ո՞չ ամեն մարդու վերաբերմամբ։ Տօ՛, վա՛ր կայ է՛է, ի՞նչ ես ապուշի պէս նստել ու երեսիս մտիկ անում։

Այս ասելով, ընկերս թեւից բռնեց և ուժով ինձ բարձրացրեց։ Իսկ որ ես ապշած էի, չը գիտէի, թէ նա ի՞նչ է ուզում ինձանից, ո՞ւր է տանում։ Եւ քանի հարցնում էի, այնքան անհասկանալի էր դառնում նրա պատասխանը։

«—Գնա՛նք, գնա՛նք, գնա՛նք, կըրկնում էր նա մի գլուխ և թեւից քաշում։

«—Լաւ, գալիս եմ, համաձայնեցի ես վերջապէս, բայց, մտի՛կ արա, եթէ վատ տեղ տարիր, ձեռքս չես պրծնիլ, դու ես իմանում։

Ընկերս խորհրդաւոր կերպով ժպտաց, մենք միասին դուրս եկանք։

Նա տարաւ ինձ քաղաքի յետնկած թաղերից մէնը։ Մենք մտանք մի նեղ և մթին փողոց, յետոյ մի ուրիշը, երրորդը, չորրորդը, ծռուեցինք աջ, ձախ եւ վերջապէս, մի փոքրիկ տան առջեւ կանգնելով, ընկերս մտիկ արաւ չորս կողմը և ասաց։

«—Դէ՛հ, մտնենք։

Մտանք, բայց ո՞ւր, չը գիտէի։ Տեսնում էի, որ մի փոքրիկ դաւիթ է, սալայատակը կեղտոտ, ցեխոտ և հոտած։ Մի մեծ գամփռ, մեր ոտի ձայնը լսելով, արձակվեց մեր վրայ։ Ընկերս փաղաքշելով կրկնեց մի քանի անգամ շան անունը, նա լռեց և սկսեց քնթի տակ մռմռալ։

Մօտեցանք երկու լուսաւոր պատուհանների, մեր հանդէպ դուրս եկաւ երկար մազերով մի երիտասարդ և առաջնորդեց մեզ ներս։ Ես դեռ ապշած էի, չուարած։ Այն տեղն, ուր մտայ կամ, ճիշդն ասած, թեւիցս բռնած ընկերս տարաւ, սենեակի նման մի բան էր։ Մի անկիւնում սեղանի վրայ աղօտ լուսով վառվում էր մի կանթեղ։ Մի մարդ այդ կանթեղի մօտ նստած, բարձրաձայն մի ինչ որ գիրք էր կարդում, այս միայն կարողացայ նշմարել առաջին վայրկեան, ուրիշ ոչինչ։ Ծխախոտի թանձր ծխով տգոլված կիսախաւար միջնորտի մէջ դժուար էր մի բան որոշել։ Տիրում էր մի խցացուցիչ ամուլ, ամեն կողմից լսվում էին վիճաբանութեան ձայներ թէ՛ կանանց և թէ՛ տղամարդկանց։

Ընկերս քաշեց ինձ առաջ, յանկարծ սկուտեցի և քիչ էր մնում, որ երեսն վայր փռուէի սենեակի մէջ։ կարծեմ, ոտս դրել էի յատակի վրայ թափուած խնձորի և նարինջի կճեպներից մէկի վրայ։ Լսուեցին բարձրաձայն ծիծաղի ձայներ, ես աւելի շփոթուեցի, աջ ու ձախ նայելով և մոքումս անիծելով ընկերոջս։ Հետզհետէ աչքերս ընտելացան սենեակի մթնոլորտին։ տասից աւելի երիտասարդ օրիորդներ և տղամարդիկ, ո՛րը նստած, ո՛րը մի հնամաշ թախտի վրայ թեքն ընկած, ո՛րը պառկած, ո՛րը սեղանի վրայ նստած, ոտները քարշ արած—իրանց աչքերը յառել էին ինձ վրայ։

«—Պարոններ և օրիորդներ, — խօսեց ընկերս բարձր ձայնով,—ահա Բարամեանը, իմ լաւ ընկերս, ներկայացնում եմ ժողովին, կարող էք հաւատալ, ինչպէս ինձ...

Այս ատենաբանութիւնից յետոյ, նա հրեց ինձ առաջ։ Ես մօտեցայ և առանձին առանձին ներկայացայ ամեն մէկին։ Մի մազերը խուզած, փոքրահասակ օրիորդ, ծխախոտը բերանին դնելով եւ ակնոցը ուղղելով, ամուր սեղմեց ձեռս։ մի չէկ մազերով և փոքրիկ աչքերով երիտասարդ աջ ձեռն փոխարէն, ձախը սբ-ւեց ինձ։ պառկածներից ոչ մէկը չը շարժուեց տեղից, միայն ձեռները գլխների վրայ բարձրացրին դէպի ինձ։ Իսկ մէկը ոտը մեկնեց և դրեց ընկերոջս ափի մէջ։

Ընկերս ինձ, ինչպէս մի անշունչ մեքենայի, նստացրեց իւր մօտ, սենեակի մի անկիւնում։

Տանտէրն այն երկար մազերով երիտասարդն էր, որ մեր առաջը դուրս եկաւ։ Նա մօտեցաւ ինձ և քաղաքավարութեամբ թէյ առաջարկեց։ ես չընդունեցի։

«—Դեմօկրատ է, բայց, է՛հ, այնպէս, շատ էլ խելքով հեռու չի գնացել,—չընչաց ընկերս ականջս,—հայ ուսումնարանի վարժապետ է, ի՞նչ կարող է լինել։ Բայց լաւ գործիչ է։ «չրջանը» նրան յանձնել է գործել հայոց դասի մէջ, գործակատարներ, արհեստաւորներ, մշակներ և այլն։ Հասկացար...

«—Ոչինչ չը հասկացայ, եղբայր,—պատասխանեցի ես չընչիւնով։

«—Կը հասկանաս, կը հասկանաս։

Ցեռոյ ընկերս շարունակեց մի առ մի համառօտ նկարագրել սենեակի մէջ հաւաքուածներին։ Դուք, պարոններ, թոյլ տուէք ինձ, որ իմ պատմութեան մէջ գործող անձանց կեղծ անուններ տամ։ Դա անհրաժեշտ է, որովհետեւ վախենում եմ... մի գուցէ ... թիւրիմացութիւն տեղի ունենայ։ Համաձա՞յն էք։

Բժիշկն, իրաւաբանն և ուսուցիչն, որ հետաքրքրութեամբ լսում էին Բարամեանի պատմութիւնը, պատասխանեցին թէ բոլորովին համաձայն են։

Բարամեանը մի նոր ծխախոտ վառեց և շարունակեց։

* *

Այսպէս, պարոններ, ընկերս, ինչպէս մի քաջ շիչերոնի, մի առ մի յայտնեց ինձ իւրաքանչիւրի ով և ինչ լինելը։

«—Այն կարդացողը, — ասաց նա, — Մէհրաբեանն է, Պետերբուրգի տեխնօլոգիական ճեմարանի ուսանող է։ այն տեղի շրջաններին (այս բառը նա շեշտեց) լաւ ծանօթ է—Սերպուխով, Մաչալով, Ֆիդիլկին, բոլորին անձամբ, գիտե՞ս, անձամբ ճանաչում է... մի խօսքով, «ի նոցանէ է» (այս բառն էլ շեշտեց)։ Այն թախտի վրայ պառկածը, — շարունակեց ընկերս, ցոյց տալով մռայլ դէմքով և երկար միրուքով մի երիտասարդ,—Պետրովսկից Ակադեմիայից է... միշտ լռում է, խօսելու հետ բան չունի, իսկական «գործիչներից» է։ Այն ուրուն, որ նստած է ծխող օրիորդի մօտ, Պաշկինն է, նոր է եկել, ծանօթանում է մեր «շրջանների» հետ։ Մնող օրիորդն այս տեղացի է, օրիորդ Ղազանան, «շրջանը» նրան նշանակել է կանայք գրաւելու համար։ Այն գեղեցկադէմ, կարմրերես օրիորդը գիմնազիօնի աշակերտուհի է։ անցեալ օրը քսան ու հինգ մանէթ փող բերաւ «շրջանի» գործերի համար։ օրիորդ Սարգարեանն է, հայրը Բաքուում է, մօր արվեստն էր վերցրել։ Սիրում եմ այսպիսի բաներ, մի հի�(այս բառն էլ ընկերս չեշտեց) կար, պիտի ուզարկուէր արատասխան բժշկուելու, ուզարկեցինք։ Իսկ այն սև երեսով, նեղ ճակատով օրիորդը Մելքոնեանն է։ Նրա մօտ նստածները «երկրորդականներից» են, է՛հ, սեմինարիստներ են։ Նա՛, այդ կողքիդ նստածը, գիտե՞ս ով է, Հախվերդեանը, շատ աներկիւղն է, ծայրայեղ, բայց խելօք է և շատ զգոյշ։ Նրա մօտ նստած օրիորդը վարժուհի Մարգարեանն է, կարծեմ Հախվերդեանի հետ սիրահ... բայց քոյր և եղբօր պէս... Այստեղ մենք ամենքս քոյր և եղբօր պէս ենք... ազատութիւն է։ Տե՛ս, գբանիտի պէս պիտի ամուր լինիս հա, հասկանո՞ւմես։ սպասի՛ր, սո՛ւս. Հախվերդեանն է խօսում, պէտք է վիճաբանել։

Մոռացայ ասել, որ կանթեղի մօտ նստած երիտասարդն, այսինքն Մէհրաբեանը կարդում էր Ջօն Ստիւարտ Միլլի հեղինակութիւնը «Կնոջ ազատութեան մասին»։ Նա արդէն դադարել էր կարդալուց և գիրքը մի կողմ դրած, վիճում էր Հախվերդեանի հետ։ Պարոնե՛ր, ես երբէ՛ք չեմ մոռնալ այդ վիճաբանութիւնը, չեմ մոռնալ մանաւանդ այն գեղեցիկ, ազատամիտ, բարձր և ոգեւորիչ միտքը, որ արտայայտեց այն երեկոյ Հախվերդեանը կանանց ազատութեան մասին։ Կնոջ դըրութիւնը նա համարում էր մարդկային պատմութեան ամենամառ արատը։ Կինը հարստահարութեան, բռնակալութեան և վայրենութեան զոհ է։ Եւ Հախվերդեանը ոչ միայն պաշտպանում էր այդ զոհի անպաշտպան անկախութիւնն, այլ և պահանջում էր, որ այնուհետեւ կինը լինի հասարակական կեանքի ղեկավարը։ Բաւական է, որքան տղամարդը բռնակալեց բնութիւնն... այժմ իրաւունքը կնոջն է պատկանում։ «Մենք պարտաւոր ենք, — ասում էր նա ոգեւորված, ձեռն ուժգին խրելով սեղանի ծայրին, — պարտաւոր ենք չոքել նորա առջեւ, ներումն խնդրել և ասել. «ե՛կ, այսուհետեւ ապրիր քոնն է։» Նա այնքան յափշտակվեց, որ Միլլին անգամ «երկչոտ բուրժուա» համարեց, որովհետեւ անդրացի իմաստասէրը համարձակ չէ խօսում, որովհետեւ նա պահանջում է կնոջ համար մի միայն մի պայմանաւոր ազատութիւն, այն ինչ՝ Հախվերդեանն ամեն մի պայման նոր կապանքներ համարում։ Նա աւելի ոգեւորվեց երբ խօսք ընկաւ մասնաւորապէս հայ կնոջ վիճակի մասին, կեղեքուող, անմեղ թըռչուն, դերի վայրենի «ինքնակերների, ֆէլլիաներների, դամաքների, հայ տղամարդկանց։»

Ես հետաքրքրութեամբ լսում էի Հախվերդեանի ատենաբանութիւնն և պէտք է ասեմ որ նրա խօսքն ազդու էր, գրաւիչ, իմաստալի։ Ցիշում եմ, ամենը լսում էին ուշադրութեամբ, և ոչ ոք չէր հակառակում նրան։ Իսկ օրիորդները միանդամայն յափշտակվել էին, մանաւանդ Մարգարեանն։ Ես նկատում էի, թէ ինչպէս այդ վարժուհու սև աչքերը փայլում էին գոհունակութեամբ, շրբունքները ժպտում էին խորին հոգեկան հաճութիւնից։ Նա ոչ թէ լսում էր Հախվերդեանին, այլ իւրաքանչիւր խօսքը կլանում էր ագահութեամբ, ինչպէս վաղ առաւօտեան ցօղազարդ ծաղիկը ծծում է արեւի առաջին ջերմութիւնը։ Եւ ես զգում էի, որ նոյն բոպէներին նրա առողջ և բարձր կրծքի տակ սիրտը բաբախում էր ուժգին։ Նա իւր աչքերը անընդհատ յառած ունէր Հախվերդեանի վրայ, իսկ նրա վրայ յառած էին ուրիշի երկու աչքեր։ Դա տանտէրն էր, ուսուցիչ երիտասարդը, որին, յուսով եմ, պարոններ, թոյլ կը տաք նոյնպէս կեղծ անուն տալ... ասե՛նք... Բարամանեան (կարծեմ, վատ ազգանուն չէ)։ Թէ ի՞նչ էր կատարվում խեղճ վարժապետի հոգոյ մէջ, Աստուած գիտէր, բայց ես, նայելով նրա դէմքին, չէի հաւատում ընկերիս խօսքին։ Թէ, գոնէ այդ բոպէներին, նրա սրտում տիրող զգացմունքը եղբայրական սէրն է...

Հախվերդեանը ուարտեց իւր խօսքը։ Կրկին աղմուկ բարձրացաւ։ Պետրովսկից Ակադեմիայի ուսանողը... Արգարեանը (այս էլ թող սրա անունը լինի) քնթի տակ ինչ որ է մունչեց, ես ոչինչ չը կարացայ։ Մէկը ասաց, թէ կինը մարմնապէս տկար արարած է, և հէնց այս բնական պատճառով, շատ բարոյական գործեր նրան մատչելի չեն կարող լինել։ Այս նկատողութիւնը կպաւ օրիորդների սրտին։ Նրանք սկսեցին բոլոքել նկատողին և ծաղրելը Մնող օրիորդը մի խրոխտ հայեացք ձգեց նրա վրայ, որով նա կարծես, ուզում էր ասել «մի՛ մռռանալ, որ ես այստեղ եմ։» Իսկ սեւ երեսով, սեւ աչկունքով, մազերը կարճ խուզած, գրպանը լրագրերով լիքը օրիորդ Մելքոնեանը ոտքի կանգնեց, բռնեց յանդուգն նկատողութիւն անողին, որ մի նիհար սեմինարիստ էր, եւ բռնելով նրա թեւից, ուժգին քաշեց իւր կողմը, ասելով։

«—Արի ուժերս փորձենք։

«—Նա նա, սկսեցէ՛ք, տեսնենք,—յորդորեց Պաշկինը։

Օրիորդը աւելի ուժգին քաշեց սեմինարիստին։ Վերջինը ծիծաղելով խտտեց նրա... կոնատակը։ Օրիորդը գոռաց, քրքնջաց, եւ երկուսը միասին թաւալուեցին յատակի վրայ։

Բոլորը ծիծաղեցին բարձրաձայն։ Պաշկինը «բրաւօ, բրաւօ» գոչելով, ծափահարեց օրիորդ Մելքոնեանին։

Խստովանում եմ, առաջին անգամ տեսնելով մի քանի տարեկան օրիորդի նոյն հասակի երիտասարդի հետ այդպէս մարտնչելիս, ես զարմացայ։ Ինձ տարօրինակ եւ անախորժ էր թւում այդ տեսարանը։ Այն ինչ՝ ընկերս բոթեց կողքիս եւ ասաց։

«—Տեսնո՞ւմ ես, այստեղ միշտ այդպէս է, պարզ ընկերաբար։ մենք այն քո ճանաչած բուրժուաների, արիստոկրատների, հարստահարող վաճառականների պէս չենք։ Ամեն բանում հաւասարութիւն, ազատութիւն... հաւանո՞ւմ ես։

Օ՛ պատանեկութիւն, օ՛ կեանքի երջանիկ եւ փոանդաւոր պահ... ես սկսեցի հաւանիլ, մոռացայ ամօթխածութիւն, չփոթութիւն եւ խառնուելի ընդհանուր հոսանքին։

Կանանց հարցը վճռուեց, վիճաբանութիւնը շարունակուեց այլ հարցերի մասին։ Այս անգամ ընկերս եւս մասնակցեց խօսակցութեան, միայն ես էի լռում։ Ինձ դիրը հասարակ ամբոխի մասին էր։ Դուք, պարոններ, գուցէ զարմանում էք ասածիս վրայ կամ կարծում էք, որ ես կատակ եմ անում։ Բա՛ւ լիցի։ այն սենեակում, այն ընկերութեան մէջ, ուր ես ընդունվեցի, այն երեկոյ եւ յետոյ, մի՛չտ այսպիսի բարձր խնդիրների մասին էինք խօսում։ Աւա՛ղ, անցան այդ օրերը անցան, մի դառն հեւք թողնելով սրտս մէջ, մի անբացատրելի հարցով ծանրաբեռնելով ուղեղս։ Բայց հեւսո՛ւ գայնութիւն, հեռո՛ւ բանասաեղծութիւն, չոր իրողութիւնը միայն բաւական է իմ պատմութեան համար։

Մէկը հարց ձգեց, թէ արդեօք ի՞նչ միջոցներ աւելի յարմար են ամբոխի մէջ որոշ գաղափարներ տարածելու համար։

—Ես կարծում եմ,—ասաց Մէհրաբեանը,—դեր թաղ-թաբ-ները (այս բառերը նա շեշտելով ասաց) տարածելու ամենագիւրին միջոցը տպագրութիւնն է։ Տպագրական խօսքի ազդեցութիւնը, պարոններ և օրիորդներ, զօրեղ է, շատ զօրեղ է խաւար ամբոխի վրայ։ Գիրը ռամիկի համար մի տեսակ խորհրդաւոր նշանակութիւն ունէ, իսկ նա աւելի խորհրդաւորին է ենթարկվում, քան թէ պարզ առօրեայ իրականին։

«—Ճշմարիտ է մէջ,—մտաւ ռուս Պաշկինը, գրածը ազդում է, ինչպէս և մեզանում փորձել ենք, բայց, պարոններ, խօսքը, կենդանի խօսքը աւելի ազդու է, մանաւանդ արեւելեան երկիրներում, ուր ժողովրդի բնաւորութիւնը դիւրավառ է։ Ես լսել եմ, որ մեր աշուղները կամ պարսիկների տարվիշները իրանց խօսքով գրգռում են ամբոխին։ Դարվիշներ, աշուղներ պարտաստեցէք, պարոններ։

Գեղեցկադէմ օրիորդ Սարգարեանը ասաց, թէ համաձայն է Պաշկինի հետ։ Մնող օրիորդը ասաց, թէ նոյնպէս համաձայն է։

«—Ես հակառակ եմ երկուսիդ էլ,—մռնչեց Պետրովսկից Ակադեմիայի ուսանող Արգարեանը։

«—Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, հարցրին օրիորդները։

«—Չեմ հաւատամ ո՛չ տպագրական և ո՛չ կենդանի խօսքի զօրութեան։ Դատարկ բաներ են։ գո՞րծ է հարկաւոր կատարել, գո՞րծ, գո՞րծ։

Ասաց Արգարեանը և լռեց, և ամբողջ երեկոյ չը խօսեց։

«—Բրա՛ւօ Արգարեան,—գոչեց օրիորդ Մելքոնեանը, որի գրպանը, ինչպէս ասացի, լիքը էր տպագրական խօսքով, լրագրներով։—Գո՛րծ է հարկաւոր, բրա՛ւօ, այ ես այդ սիրեցի։

Ցեռոյ նա, դառնալով դէպի մեզ, աւելացրեց։

«—Երկչոտնե՛ր, դողում էք, հա՞ա, տեսնում եմ ո՛չ, ո՛չ, եթէ ուզում էք բան առաջացնել, նախ պիտի քանդէք, բրա՛ւօ Արգարեան...

Ինձ համար խնդիրը քանի գնում անհասկանալի էր դառնում։ Չը գիտէի հարցի բուն իմաստը։ Ի՞նչ մտքերի, ի՞նչ գաղափարների մասին էր խօսքը։ Ի՞նչը պիտի քանդել, ի՞նչը շինել։ Այս ամենը, ինչպէս և այն բոլոր անձինք, այն սենեակի անկարգութիւնը, աղմուկը, գոռումը գոչումը բոլորը բոլորը ինձ համար մի անորոշ խառնակութիւն, մի քաոս էին ներկայացնում։ Ես չէի հասկանում, թէ ի՞նչի մասին էին վիճում այդ մարդիկ, ի՞նչ են ուզում, ո՞ւր են դիմում, ինչո՞ւ են հաւաքվել, ի՞նչով պիտի վերջանայ այդ բոլորը։ Ոչինչ, ոչինչ և ոչինչ չէի հասկանում։ Մէյոյն ինձ տիրել էի մի անբացատրելի արբեցութիւն, ես և շուարված էի, և ոգեւորված, և հիացած։ Սկսեցի նոյնպէս խօսել, չը գիտէի ինչու համար, վիճել, չը գիտէի ում հետ և ինչի դէմ։ Ընդհանուր հոսանքը ինձ կլանել էր։ այդ փոքրիկ սրընթաց աղմկալից գետը քշում էր ինձ իւր ալիքների մէջ։ Եւ ինձ ախորժելի էր թւում, առանց իմ սեպհական զօրութեան և կամքի, առաջ լողալ արագ արագ...

Վերջապէս, աղմուկը դադարեց։ Պաշկինն և Մէհրաբեանը գնացին, ասելով, թէ պիտի ուրիշ ժողով այցելեն։ Նրանց հետ գնացին դեղեցկադէմ և ծխող օրիորդները։ Վերջինը դուրս գալիս մեր ձեռքն այնպէս ամուր սեղմեց, որ մի քանի օր ցաւից ճչացին։ Կարծես, նա փորձով ուզում էր ցոյց տալ, թէ կինն ինչպէս ամեն բանի, նոյնպէս և մկանունքների ուժով հաւասար պիտի լինի տղամարդի հետ, և է։ Մի քիչ յետոյ դուրս եկաւ և սեմինարիստ երեք «երկրորդականների» հետ։

Սենեակում մնացինք տանտէրը, Հախվերդեանը, վարժուհի Մարգարեանը, սև երեսով օրիորդը, ընկերս, եւ ես։ Որքան ակամայ էի եկել, նոյնքան ակամայ կը լինէր, եթէ մէկը ստիպէր ինչ շուտով դուրս գալ այնտեղից։ Ես դեռ ցանկանում էի երկար ժամանակ մնալ այնտեղ, խօսիլ, լսել, վիճել։ Շնորհակալ եմ, ընկերս չէր շտապում, ես կարող էի մնալ, թէեւ առանց նրան ես իրաւունք ունէի մնալ քանի որ ընտանեկան էի «շրջանում»։ Բայց սենեակում մնացողները չը շարունակեցին բարձր հարցերի մասին խօսիլ։

«—Մարիամ, հաւանեցի՞ր ընկերներս,—դարձաւ Հախվերդեանը վարժուհի Մարգարեանին։

«—Շատ հաւանեցի, —պատասխանեց օրիորդը։

«—Պաշկինը խելօք դէմք ունի, համակրելի է,—մէջ մտաւ սև երեսով օրիորդը,—բայց Արգարեանը Նրանից լաւ է։ Նա ուրիշ մարդ է, շատ ժեղն է երեւում... Այդպիսիներին եմ սիրում ես, քիչ խօսում է, շատ գործում։

«—Սիրո՞ւմ ես, կարելի սիրահարվել ես արդէն, հը՞մ, Սօփիօ,—ասաց կատակով տանտէրը։

«—Բարամա՛ն, դու յիմար ես, քանի՞ անգամ եմ քեզ ասել, որ այդպիսի հանքներ չ'անես ինձ հետ,—գոչեց օրիորդը, բռանցքը մօտեցնելով վարժապետի քթին։ Տեսա՛ր, քեզ ո՞վ է իրաւունք տուել իմ մասին այդ կարծիքը ունենալ, Սիրահարվել, չոոպ ովա սիրահարվիլ, կարծես, ես եբէյնայես քաղչնա եմ...

«—Միթէ վա՞տ բան է սիրահարվիլը, օրիորդ,—համարձակվեցի ես հարցնել։

Օրիորդը ծուռ ծուռ նայից ինձ վրայ և պատասխանեց հեգնաբար։

«—Իմ անունս Սօփիօ է, ոչ թէ օրիորդ։

Այո՛, պարոն, սիրահարվիլը շատ լաւ բան է թայլ անգործ մարդկանց համար։ իսկ ով գաղափարի է ծառայում, նա չի կարող սիրահարվիլ, նա միայն կարող է սիրել եղբայրաբար ամենին, հայ, թուրք, ռուս, ջհուդ, ամբողջ մարդկութիւնը։ Կը չոոս սիրահարվողներին...

Հախվերդեանը, ընդմիջելով «ամբողջ մարդկութիւնը սիրող» օրիորդի վսեմ տրամաբանութիւնը, հարցրեց, արդեօք չարունակո՞ւմ է մարմնամարզութեամբ պարապիլ։

—Ի՞նչպէս չէ, —պատասխանեց օրիորդը,— ամեն առաւօտ և երեկոյ։ Մկանունքներս այժմ, տե՛ս, երկաթի պէս են։ կը կամենա՞ս փորձել ուժս։

Այս ասելով, նա մի հարուած տուեց Նախվիրտեանի ուսին և նրա երկու ձեռներից բռնելով, փորձեց աթոռի վրայից բարձրացնել, չը կարողացաւ, ուստի բաւականն թեքուեց դէպի երիտասարդը, այնպէս որ նրանց գլուխները չփուեցին։ Վարժուհի Մարգարեանի ականջները կարմրեցին ներքին յուզմունքից։ Իսկ Սօփիօ, թողնելով Հախվերդեանին, դարձաւ տանտիրոջ։

—Ի՞նչ ունիս ուտելու, Բարամա՛ն։

Եւ, առանց պատասխանի սպասելու, մտեցաւ պահարանին, բաց արաւ դռնները և մի կոտոր հաց ու պանիր վերցնելով, սկսեց շտապով ուտել, տղամարդի քայլերով յետ ու առաջ շրջելով։

«—Էյ դու ձրիակեր, —գոչեց ընկերս ծիծաղելով։

Օրիորդը բարկացած պատասխանեց։

«—Լռիր, Թաթոս (ընկերիս ազգանունը Թաթոսեան էր), թէ չէ գլուխդ կը ջարդեմ։ Այստեղ իմը քոնը չկայ, ով քաղցած է նա պիտի ուտի։ Բարամա՛ն, խաղող չունե՞ս։

«—Ունէի, բայց վիճաբանութեան ժամանակ մէկը պահարանից թռցրել է, չեմ իմանում ով է։

Այս կատակը շատ դիւր եկաւ մեզ, ծիծաղեցինք։ Ցեռոյ Բարամանը վազեց դուրս և մի քանի րոպէ անցած բերաւ խաղող, երշիկ, պանիր, հաց ու մի հատ էլ ձերուկ։ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԵ

(Շարունակելի)

ՈՍԿԵՄԱՏԵՆԻԿ

ՀԱՑ ՏՂԱՑՈՑ

Զարդաբեալ 100 ե՝ ՝ելի ընդէր պարկերք։

Ագգ։ Ուսումն։ Խորհրդէն վաւերացեալ ՍԻՐՈՒՆ ԶԲՕՍՍԱՆ ին սուղ ժամանակի մէջ քանի մը անգամ տպագրուելէն քաջալերեալ, այս անգամ նորա երկրորդ մասն ի լոյս կ'ընծայուի ՈՍԿԵՄԱՏԵՆԻԿ անուամբ որ 180 երեսէ կը բաղկանայ և կը պարունակէ բարոյական և կրօնական գեղեցիկ պատմութիւններ, երգեր, ոտանաւորներ և ազգային գլխաւոր ծաները, սովորութիւններն հանդերձ պատկերօք և այլ և այլ կարեւոր գիտելեաց։

Գինն է 4 դահեկան

Դպրոցաց համար % 20 զեղչ

Կեդրոնատեղին է Մերման փողոց թիւ 57 Մարգարեան գրատուն, հրատարակչին մօտ։ 499 6—10

Ն. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՄԵԾ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

1.53

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾ ՓԱՂՈՑ

Թիւ 27 Գիւմիւշքիւրար Փրանցիսի

Թիւ 472 Մեծ փողոց Բերայ

ԱՄԵՆ ՑԵՍԱԿ

ԿԱԶՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԿԱՅԻ ՓԻՏՈՒՐ

ՏՈՒՄԱՐՔ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ Ի ՀՐԱՄԱՆԻ

Տպագրութիւն

Այցեւոնս, Հաշուեցոյց, Շնորհաւորական, Հրաւիրագիր, Նամակագրութիւն եւն. եւն. եւն.

Ամենայն տարեակարգութիւն թանկագին եւ փութով կը կատարուի։

ԳՐ. Տ. ԹԷՐԶԵԱՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՎԱՌԵԼԵԱՑ

Բերա, Եէնի Զարչի Փողոց,

Ղալաթա Սերայի պարտէզ Ներսէս, Թիւ 76

Ամէն տեսակ ընտիր փայտեր, ածուխ, հանքածուխ, և կազի ածուխ կամ գազ։ Գին դիւրամատչելի և յանձնելի ամէն ուզուած տեղը։ 520 3—10

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Էտիրնէ վիլայէթի տայիրէսի տախիլնամէ պուլունաճագ պիշիմիշ ասաքերի Նահանէ մուայենաթը իչիւն եէնիտէն գօնթրաթօյա բալթա օլուռնաճագ լահմէն իչպու թէմմուզին օն եէտինճի բաղար իրթէսի կիւնիւ գաբարը գաթիսի վիրիլմէք իւզրէ մէվգիի միւնագասայա գօնուլմուղէ իթասընա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէգթիւրէ գատար մագամ Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր։

10 թէմմուզ 1889 572

Նո. 12 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Իւչիւնճիւ օրտուլի հիւմայուն տախիլնամէ մէրքէզի Նասլիճ օլան ալթընճը նիզամիյէ ֆըրգասը հայանաթը իչուն պիր սէնէլիք օլարագ լուզումի մդրատար ալընաճագ օթուզ պէշ գալէմ մուհիմմաթը մուլթապկիյէ իլէ մէրքէզի Մամուրէթիւլազիզ օլան եէտինճի ֆըրգա նիզամիյէ թապուրլարը իչուն միւպայա օլունաճագ իքի պէնթօփ սէքիզ վէ տօգուզ լիպրալրգ մահնուտի թապլիր օլունուր ամէրիգանընն իթասընա թալիպ օլանլարընն նիհայէթ պիր հաֆթայա գատար մագամ սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր։

10 թէմմուզ 1889 473

Նո. 13 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Էլպիսէ անպարը իլէ տապաղխանէ իչուն միւպայա օլունաճագ տօն եաղը իլէ կէվբր իչուհար թալիպլէրի էօհտէսինէ օլուպ թէմմուզը բումինին օն իւչինճի կիւնինէ գատար պէհեր կիւն միւնագասայէրի պիլիճրա մէգբիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինէն իթայա թալիպ վէ օնպէշինճի կիւնի եիւզատ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ օլանլարը մագամ Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ՖԻՆԻՔՍ"

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնդոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկեալներուն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և վիճաբանութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոյս կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

31

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆունտ 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888 » 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » » » 10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՂ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆունտ 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆունտ 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած քանակագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆունտ

Լիազօր ներկայացուցիչ Հայմայն Թուրքիոյ

3,

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաքու, Եօռկիատիս խան.

ԾԱՆՕԹ.—Տեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն ՃԱՍ, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

1241 MALADIES NERVEUSES

CAPSULES du Docteur Clin

Lauréat de la Faculté de Médecine de Paris. — Prix Montyon.

Les Capsules du Docteur CLIN au Bromure de Camphre s'emploient dans les Maladies nerveuses et du Cerveau et contre les Affections suivantes :

Asthme, Insomnie, Battements du Cœur, Hystérie, Epilepsie, Hallucinations, Etourdissements, Migraines, Affections des voies urinaires et pour calmer les excitations de toute nature.

Une Instruction détaillée accompagne chaque Flacon.

Exiger les Véritables Capsules au Bromure de Camphre de CLIN & Cie, de PARIS, que l'on peut se procurer chez les Droguistes et Pharmaciens.

ԿԵԱՆՔ ԱՌՈՒՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԷԼԲՈՔ

ՄԷՔԵԼԻՈՒ ՄԵԿ ՀԱՏԻԿ ԵՒՈՐՈՒՊԱ

Իրատէս իմնոց առջի թարմ գոյնին կը գտնուին ճենմոլիսած կամ գունաթափ մազերք. Կը կազդուրուին անոնց թարմերք. Կը մաքրէ գլխոյն կը վերջանուն թեր, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցիկ թիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, South Oxton Row). Հոյնպէս Խարիզ ու Նիւ Եորք։

Կը վաճառուի Ֆ. և Ն. Քանֆիլթ եղարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Էմտան Քարուանան, Գալաթիա, Եիսկի Քարտերը 95 և 97. Քիւշիւբեան դարց քով 77 Էմին Էօնիւ—, 31 Եէկի ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզիսանի քով Բերա Մեծ փողոց թիւ 428։ 61

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԻԳԿԻ

Գալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէններ, կանանց համար կրնդոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէններ, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիէն, Իտալիէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և սակը ետ կը տրուի ղեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 86

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ—(Ակսեալ 1 Յունիս 1889)

ԳԻՒՂ. Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԵԼԼՈՎԱ

ԹԸՐՆՕՎԱ—ՍԼՄԻՆԼԻ- ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. Ճեղն. թ. 2 Բշ. Եղ.	Կռխ. Ճամբ. թ. 4 Ա.մ. օր	Կռխ. Խառն թ. 52 Ա.մ. օր
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առաւ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս ..... մեկնումբ	7 20	8 18	7 50
Գումրգաբու			8 8
Եէսիր—գուլէ			8 22
Մարմարիճ			8 39
Այասլեֆանոս			8 52
Քիւչիւք—Չէքմէճէ ...			9 4
Պաբաթա—գուլէ			9 43
Հասդրմէճէյ		9 46	10 15
Զաթալճա			10 55
Գէյսպաշէճ	9 50	10 46	11 33
Սինէգլի			12 51
Զեբեսէբէյ ժամանումբ		12 02	1 33
մեկնումբ		12 04	1 53
Զորլու	11 50	12 47	2 47
Մուրաթլը—Բէօրէքլի ...			3 37
Սեմայէր—Զիթիթլիք ...			4 7
Լիւլէ—Պուրգազ		2 19	4 47
	Հ.մաւ.		
Պապա—Էսքի	1 58	2 31	5 31
Բավլը—Բէյ			6 14
Ուզուն—Բէօբրիւ		3 37	6 38
Գուէյլիք—Պուրգազ		4 13	7 32
Ուրլի			7 57
Ադրիանուպոլիս ..... ժամ	4 14	5 09	8 44
			Երեկոյ
			Կռխ. Խառն թ. 122 Ա.մ. օր
			Քաղ է Ղեր. է
			Առաւ.
Ադրիանուպոլիս ..... մեկ.	4 19	5 19	7 25
Գաստրքէյ			8 5
Մուսթաֆա բաշա ժամ.	5 13	6 15	8 43
մեկ.	5 20	6 30	9 3
Հարմանլը ժամ.	6 4	7 12	10 3
մեկ.	6 9	7 27	10 23
Թըրնօվա-Սէմէնլի ժամ.		7 51	10 55
			Կռխ. Խառն թ. 124 Ա.մ. օր
			Քաղ է Ղեր. է
			Առաւ.
Թըրնօվա—Սէմէնլի մեկ.		8 01	11 15
Գայասրդ—Հասպէյ ...		8 38	12 10
Եէնի—Պահչէլէ		9 27	1 24
Բաքաղլը	8 82	9 53	2 9
Գաթաճից—Սթանիմաք		10 20	2 46
Փիլիպէ ժամ.	9 21	10 49	3 11
մեկ.	9 31	11 2	3 31
Թաշթար Բազարճըք ...		11 58	4 54
Սարամպէյ		12 24	5 25
Պէլլովա ժամ.	11 10	12 43	
	Առաւ.	Երեկոյ	Երեկոյ
	Ղշ.-ոբ		
Սոֆիա ժամ.	3 18	4 19	
Նիշ	9 20		
	Դշ.-շբ.		
Պէլլիրատ	2 43		
Պուտապէշթ	10 05	1 25	
Վիէննա	3 15	7 15	
	Դշ.-շբ.		
Սկիւպ		12 40	
Սէլանիկ		9 35	

Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Արեւ. Ճեղն. թ. 1	Կռխ. Ճամբ. թ. 3 Ա.մ. օր	Կռխ. Խառն թ. 123 Բշ.-շբ
	Ժ. վ. Ղշ. Եղ.	Ժ. վ.	Ժ. վ.
Սէլանիկ ..... մեկնումբ		6 00	
Սկիւպ		2 38	
Վիէննա	8 23	8 00	
	Դշ.-օրբ		
Պուտապէշթ	2 33	2 40	
Պելկրատ	9 30		
Նիշ	3 30		
Սոֆիա	9 00	12 16	
	Դշ.-շբ.		
	Առաւ.	Երեկոյ	Առաւ.
Պէլլովա մեկ.	12 40	3 57	
Սարամպէյ		4 15	6 15
Թաշթար Բազարճըք		4 42	6 58
Փիլիպէ ժամ.	2 12	5 35	8 05
մեկ.	2 17	6 00	8 29
Գաթաճիցա—Սթանիմաք		6 21	9 00
Բաքաղլը	3 08	6 47	9 52
Եէնի Պահչէլէ		7 12	10 36
Գայասրդ—Հասպէյ ...		8 1	12 00
Թըրնօվա-Սէմէնլի ժամ.	4 33	8 38	12 44
			Երեկոյ
			Կռխ. Խառն թ. 124 Ա.մ. օր Քաղ է Ղեր. է
			Երեկոյ
Թըրնօվա—Սէմէնլի մեկ.	5 00	8 42	1 05
Հարմանլը ժամ.	5 24	9 06	1 68
մեկ.	5 29	9 21	1 53
Մուսթաֆա-փաշա ժամ.	6 10	10 02	2 52
մեկ.	6 15	10 17	3 16
Գաստրքէյ			3 53
Ադրիանուպոլիս ...ժամ.	7 09	11 13	4 30
			Երեկոյ
			Կռխ. Խառն թ. 51 Ա.մ. օր
			Առաւ.
Ադրիանուպոլիս ...մեկ.	7 14	11 23	6 25
Ուրլի			7 13
Գուլէյլի—Պուրգ. (Պիւֆէ)		12 19	7 25
Ուզուն—Բէօբրիւ ...		12 38	8 55
Բավլը—Բէյ			9 35
Պապա—Էսքի	9 36	1 50	10 24
Լիւլէ—Պուրգազ		2 18	11 00
Սեմայէր—Զիթիթլիք			11 36
Մուրաթլը—Բէօքէրլի			12 12
Զորլու		3 48	1 09
Զեբեսէբէյ ժամ.	12 12	4 23	1 53
մեկ.	12 17	4 30	2 13
Սինէգլի			3 03
Գէյսպաշէճ			3 35
Զաթալճա	1 57	6 11	4 27
Հասդրմէճէյ		6 47	5 18
Զաբաթա—գուլէ			5 42
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			6 15
Այասլեֆանոս			6 27
Մարմարի—գիւղ			6 42
Եէսիր—գուլէ			7 00
Գումրգաբու			7 11
Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժամ.	4	8 15	7 20
	Երեկոյ	Առաւ.	Երեկոյ

Կառախումբ Թ. 322 Բշ. Դշ. Ուր	Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 321 Գշ. Եշ. Շբ.	Ժ. Վ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ		Իզմպոլու ..... մեկ.	Առաւ. 6 06
		Սիլիվրի—Բերմանլը	7 13
		Եէնի—Զաղրա	8 09
Սարմակէյնի ժամ.	12 44	Բասոնէ—Պահչէլէ ...	9 12
Ադրիանուպոլսէն ժամ.	10 55	Գաստրքունար	10 12
		Թըրնօվա—Սէմէնլի ժամ.	10 46
	Երեկոյ		Առաւ.
Թըրնօվա—Սէմէնլի մեկ.	1 15	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ	
Գաստրքունար	2 00		
Բասոնէ—Պահչէլէ ...	3 05		
Եէնի—Զաղրա	4 15		
Սիլիվրի—Բերմանլը	5 10	Ադրիանուպոլսոյ համար մեկ.	1 03
Իզմպոլու.....ժամ.	6 00	Սարամպէյի համար մկ.	11 15
	Երեկոյ		

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱԳԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Գշ. Եշ. Շբ.	Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	Ժ. Վ.
			Առաւ.
	Երեկոյ		
Տէտէ—Ագաճ .....մեկ.	1 15		
Դէերտ	2 28	Ա. Պոլիս .....մեկ.	5 30
Պիտրիլի	3 28	Ուրլի ..... »	6 25
Սոֆիլի	4 31	Գուլէյլի—Պուրգազ մեկ.	7 20
Տիմիթգա	5 38	Տիմիթգա	7 55
Գուլէյլի—Պուրգազ	6 19	Սոֆիլի	9 07
Ուրլի »	6 46	Պիտրիլի	10 00
Ա. Պոլիս ..... ժամ.	7 40	Դէերտ	11 01
	Երեկոյ	Տէտէ—Ագաճ .....ժամ.	12 00
			Կէսօր

Սորագծեալ վայրկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6էն մինչև առաւօտեան ժ. 5 32 (Ք. Ե.)

196

Ա Զ Դ

Ս. եկեղեցւոյս վագրիէն Իւսկիւտարի Իմամիէ Զամբրճա Ճատտէսին 97 թիւերու տուներն Ս. եկեղեցւոյս մասիվլի նացած են. ուստի ով որ գնել կը փափաքի պարտի ամեն ուրբաթ և կիրակի օրերը առաւօտեան մինչեւ ժամը 3 գիմել ի Խորհրդարան Թաղիս։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Պէշիքթաշի
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Ա. ԽԻՏԱՎԷՐՏԵԱՆ Վ. ՏԱՏԵԱՆ
517 8—30

ՄԱԴԴՈՆԻ

ԿԻԱՀԻՊԼԸՐ

ՀԱՆԳՈՒՑԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼՄԻԱԳՈՑՆ ԵՒ ՁՈՎԱՐԱՐ ՀԻՊԵԼԻ

Հաղիրա, խռչփոցի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայերիս Մադդոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 47

ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ԳԱՌՆԻԿԱԼԻ ԱՐՍՈՒԹԻՒՆ

Ախորժակի պակասութիւն, ստամոքսի ցաւ կը բուժին Բաղէրսոնի փոշիներով և բաղիլներով

POUDRES ET PASTILLES PATERSON

Պիզմիւթով եւ մանեէզիով

ՏԷԹԱՆ, դեղադրած ի Բերայ, Պոտէն փողոց, 23. և ամէն դեղատանց մէջ։

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵԿԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏԱՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԷՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Յունվար ամսոյն

Այս ամսուան մէջ ստացուած եւ տարագրուած 906 նոր մուրհակներ (ռոխա) որք կը կազմեն տպտհովագրեալ գումար, Ֆր. 5,539,255
Բաժիններու զանձումն » 1,545,500
Վճարումն մահուանց առթիւ » 296,100
1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ Ֆր. 36,899,959.12
Ամրողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց Ֆր. 408,448 921.35
Վճարեալ գումարք » 141,324,497 —
Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակալատան Պ. Լիոնել Պոնցի։
Թիւնելի հրապարակ, տուն Մպէրի, Երկրորդ յարկ. 48
Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն, ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսելիայէ և Բօրդէլ դէպ՝ կանոնաւորապէս բանող

Ոսպնի և արաբ սոդաներուն

Նաւողներէ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՎ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մոմհանէ փողոց, թիւ 14

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվերբէնէլ և Մէնբրիլանդ դէպ՝ բանող շոգենաւք

Նաւամբք	Թոնոյ	Նաւամբք	Թոնոյ
Քանորուս	4200	Ֆիֆիքօ	3000
Ֆէերոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Դէրթիս	3000
Սէսոդքիս	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լօրիս	800
Մակսուլա	3250	Մրինա	800
Մարիսթիս	3250	Հսիլ	700

Մանրամասն չոգենաւը, Լիվերբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃՇՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ 1591

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՁԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ 1878Ի

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

Որ միմիայն տրուած է Արծաթազօծ ոսկերչական գործոց

և ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ անունն ամրողջ Միակ երաշխաւորութիւն գնորդին համար

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՍՊԱՍՔ

ՍՊԻՏԱԿ ՄԵՏԱՂԻ ՎՐԱՑ ԱՐԾԱԹԱԶՕԾԵԱԼ

Առանց հոգ ընելու մեզ դէմ մղուած գնոյ մրցման, որ անշուշտ տեսակին յոռութեան շնորհիւ կրնայ լինիլ, միշտ պահած ենք մեր արտադրութեանց կատարելութիւնն և հաստատիմ մնացած ենք մեր սկզբան՝

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾ ԾԱԽԵԼ ԿԱՐԵԼի ԵՂԱԾԻՆ ՁԱՓ ԱԾԱՆ

Գնողին միտքն հանդարտ պահելու համար, նմանապէս պահած ենք

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆՔԻ ԼԱՒՈՒԹԻՒՆՆ

ինչպէս որ մեր քառասնամեայ փորձառութիւնն անհրաժեշտ ցոյց տուած է մեզ։

Գնողին համար իբր միակ երաշխաւորութիւն, պէտք է որ ապրանքց վրայ գտնուի գործարանին նշանն և ՔՐԻՍԹՈՖԼ անունն ամբողջ տառերով։

Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչներն են ՊՈՐԹՈԼի ԵՂԲԱՐՔ, Ի ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ, 354, Բերայի մեծ փողոց, ուր գնողք կրնան վստահ լինել թէ մեր անուանմամբ ստորին ապրանք չպիտի ծախուի իրենց։

85 ՔՐԻՍԹՈՖԼ և ԸՆԿ.